National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 24 1980
NEWSPAPER SECTION
DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 72 (2707) XXIX aastakäik — Neljapäeval, 25. septembril 1980 — Thursday, September 25, 1980 — Üksiknumbri hind 45 centi

Hävitav sõda maailma õlitsentrumis

Iraan ja Iraak hävitavad vastastikuste õhurünnakutega õlitööstusi

LONDON — Iraani ja Iraagi piiril nädalate jooksul toimunud väiksemad sõjalised kokkupõrked paisusid möödunud esmaspäeval suuremateks kõigi relvaliikidega teostatud operatsioonideks, mida peetakse juba kahe riigi vaheliseks sõjaks. Mõlemad pooled on sooritanud üksteise linnadele, keskustele ja õlitööstustele õhurünnakuid ning Iraagi väed on tunginud kahe riigi vahelise piiri lõunaosas laial rindel sügavalt Iraani territooriumile. Lääneriikides kardetakse, et sõjaline tegevus võib kujunada ähvardavaks ka Araabia riikides asuvatele suurtele õlivarudele ning ootavad pingutatult sündmuste kujunemist.

Õhurünnakute tulemusena on Iraagi lennukid süütanud põlema Iraani suured õlipuhastusseadmed Abadanis, kuna Iraagi maaväed samal ajal piirasid ümber Abadani ja Khorramshari linnad, mis asuvad mõlemaid riike lahutava Shatt al-Arabi veetee ääres.

Abadan ja Khorramshar on Iraani Khuzestani provintsi suuremad linnad ja õlitööstuse tsentrumid.

Abadani õlipuhastuse seadmeid peetakse maailma suurimateks kuna need on võimelised läbi laskma 600.000 vaati toorõli päevas.

Iraani õhujõud sooritasid tasumisrünnakuid Iraagi linnadele, pommitades ka pealinna Bagdadi, kus õhurünnakud nõudsid suurel arvul inimohvreid. Iraagi õlitööstuse linnas Basras sai õhurünnakute tulemusena surma ka neli ameeriklast ja neli inglast, kes töötasid sealsetes õlitööstustes.

Lääneriikide ekspertide arvates on Iraani sõjajõud arvuliselt suuremad ja teoreetiliselt paremini varustatud, kuid nende võitlusvõimet vähendab sõjaväe laostumine pärast Khomeini revolutsiooni ja paljude kõrgemate ohvitseride mõrvamine Khomeini käsilaste poolt.

Samuti on suureks probleemiks relvastuse täiendamine ja tagavaraosade saamine, kuna Iraani relvastus on eranditult pärit Ühendriikidest.

Iraak seevastu on saanud oma relvastuse N. Liidust ja mõningate kuulduste kohaselt viibivad Iraagi esindajad ka praegu Moskvas, et hankida täiendavat varustust.

Iraani ja Iraagi vaheline sõjaline kokkupõrge paneb lääneriigid muretsema õli pärast. Kardetakse, et sõjaline tegevus võib kanduda Pärsia lahe lõunapiirkonda. Hormuzi kitsuse juurde ja kui see suletakse, siis on lääneriigid ära lõigatud 60 protsendi ulatuses oma õli tarvidusest.

Hormuzi kitsuse peavad läbistama kõik suured tanklaevad, mis toovad läänemaailma Saudi Araabia, Iraagi, Kuwaiti, Qatari, Bahraini ja Iraani õli.

Ameerika Ühendriigid ei saa praegu Iraanist õli kuna Iraagist toodud õli moodustab ainult väikese osa nende tarvidusest. Kanada ei too õli Iraanist, kuid saab Iraagist 4 protsenti oma õli impordist.

Seoses pineva olukorraga katkestas Ühendriikide president Carter oma valimiskampaania reisi ja saabus tagasi Wshingtoni, kus tal toimus nõupidamine oma lähemate nõuandjatega. Sõja puhkemine ei ole toonud uusi tuuli ameerika pantvangide küsimuse lahendamisel ja mõningate teadete kohaselt on pantvangid viidud Teheranist teistesse linnadesse.

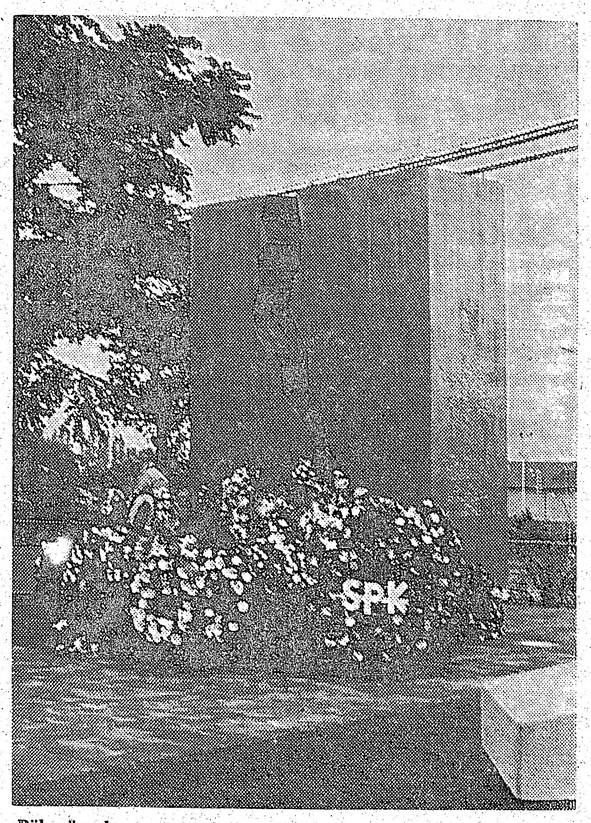

Pühapäeval, 14. septembril avati Torontos venelaste poolt mõrvatud Poola ohvitseridele püstitatud massiivne monument ühes Toronto lääneosas olevas pargis, millel on ühele küljele kirjutatud: „Mälestuseks 15.000 Poola sõjavangile, kes kadusid 1940. a. jäljetult Venemaa vangilaagreist. Nendest leiti 4000 hiljem ühishauast Katõnis, Smolenski lähedal mõrvatuna GPU poolt". Pildil monument pärast avamist, ehitud rohkete pärgadega. Foto: Vaba Eestlane

EKN nõuab Eestile enesemääramise õigust

Esildis Kanada parlamendi välis- ja riigikaitse komisjonidele Madriidi konverentsi puhul

Eestlaste Keskнõukogu Kanadas saatis Kanada parlamendi välis- ja riigikaitse komisjoni alamkomiteele Madriidi konverentsi asjas pikema esildise Madriidi konverentsi ettevalmistamiseks. EKN esildises toodi lähemalt ette eestlaste seisukohad, mida Kanada delegatsioonil Madriidi konverentsil palutakse arvesse võtta. Märgukirjas rõhutatakse eriti Helsingi deklaratsioonis kokkulepitud rahvaste enesemääramise põhimõtte rakendamist, tuuakse ette Eestis toimuv rahvastiku venestamine, mis on vastuolus Helsingi deklaratsiooni põhimõtetega, ja kirjeldatakse üksikasjalikumalt Eestis toimuvat poliitilist tagakiusamist ja sealsete vabadusvõitlejate vangistamisi.

Rahvaste enesemääramise põhimõtte rakendamise küsimuses kirjeldatakse Eesti ja teiste Balti riikide vägivaldset okupatsiooni. Eestis 40 aasta jooksul toimunud inimõiguste rikkumised ning poliitilised ja usulised tagakiusamised

tulenevad kõik rahvaste enesemääramise põhimõtte rikkumisest Nõukogude Liidu poolt, kuigi see põhimõte on kindlustatud Helsingi deklaratsiooni VIII printsiibis.

Kuna rahvaste enesemääramise õiguse rakendamine Eestis, Lätis ja Leedus, kes olid Rahvasteliidu täisõiguslikud liikmed, tooks ühtlasi kaasa ka paljude inimõiguste rikkumise kõrvaldamise, on ülimalt tähtis, et Kanada delegatsioon Madriidis kindlalt nõuab deklaratsiooni VIII printsiibi konverentsi päevakorda võtmist ja selle avalikku diskussiooni konverentsil. Ühtlasi nõuame, et diskussioonis käsitatakse konkreetselt ka Balti riikide küsimust ja see enesemääramise küsimuse käsitamine ei oleks mitte üldsõnaline ja pealiskaudne.

Teiseks raskeks küsimuseks on eestlaste rahvastikulise osatähtsuse pidev vähenemine Eestis venelaste pideva juurdevoolu ja eesti noorte Venemaale tööle suunamise tõttu.

Rahvastiku koosseisu muutmise poliitikat rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt. Seetõttu on eestlaste osatähtsus langenud 1939. a. 88 protsendilt ligi 60 protsendile. Seesugune rahvastiku koosseisu muutmine viib suurde hädaohtu eesti rahvuse olemasolu.

EKN juhib Kanada valitsuse tähelepanu asjaolule, et Nõukogude Liidu rahvastikuline poliitika Eestis on otseses vastuolus rahvusvahelise õiguse põhimõtetega, nagu see on kindlaks määratud rahvamõrva vältimise konventsioonis ja Üldises Inimõiguste Deklaratsioonis, ja on ka vastuolus Helsingi deklaratsiooni VII ja VIII põhimõtetega.

Olukorra näitena märgitakse esildises, et Eestis on 1. septembrist 1980 rakendatud Nõukogude Liidu haridusministeeriumi määrus nr. 137, 18. juulist 1978, millega vene keel on sunduslikuks õppeaineks juba eelkooliealistele lastele nende asutustes. On seepärast elulise tähtsusega, et rahvusliku identsuse säilitamise probleem Nõukogude aladel võetakse Kanada delegatsiooni poolt konverentsil ülesse ja et kogu küsimus võetakse täieliku vaatluse alla.

Esildise kolmandas osas käsitatakse poliitiliste vangide ja dissidentide küsimust Eestis.

Rõhutatakse, et viimase aasta jooksul on Eestis arreteeritud ning lühemaks või pikemaks ajaks sunnitööle mõistetud paarkümmend inimõiguste eest võitlejat. Nende kodusid on läbi otsitud, neid on üle kuulatud ja töökohtadelt vallandatud. Eriti käsitatakse Mart Nikluse tagakiusamist ja vangistamist ja tuuakse nimeliselt ette teised vangistatud või tagakiusatud: Jüri Kukk, Endel Ratas, Enn Tarto, Erik Udam, Eesti lipu heiskamise pärast vangistatud Raivo Hermlin, Vello Sõstar, Olev Tiitson, Viljo Vilba j.t. Ka vaevlavead vene sunnitöölaagreis paljud varem vangi mõistetud. Seesugusele poliitilisele tagakiusamisele tuleb Madriidi konverentsil täit tähelepanu pöörata ja nõuda selle lõpetamist.

Välisminister Muskie nõuab:

N. Liit välja Afganistanist

NEW tORK — Ühendriikide välisminister Edmund Muskie nõudis Liitunud Rahvaste Organisatsiooni üldkoosolekul peetud kõnes kohest ameerika pantvangide vabastamist Teheranis. Minister mainis, et stabiilsus Pärsia lahe piirkonnas oleneb iseseisvast ja tugevast Iraanist. Kuid praegune ebakindel olukord Iraanis toob kaasa ebastabiilsuse kogu Kagu-Aasias. Ühendriigid on valmis Iraani esindajatega konverentsilaua taha asuma ning käsitama vastastikuses lugupidmises kõiki Iraani poolt esitatud kaebusi.

Muskie käsitas ka teisi välispoliitilisi küsimusi. Ta kinnitas, et Ühendriigid ei kavatse sekkuda teiste riikide sisemistesse asjadesse ning selle poliitika kohaselt ei asu nad tegelema ka Poola sisemiste probleemidega.

Samal ajal aga loodavad Ühendriigid, et teised riigid respekteerivad samuti Poola iseseisvust ning võimaldavad poola rahval ise oma probleemide lahendamist.

Mis puutub SALT II kokkuleppesse N. Liiduga strateegiliste tuumalaengute arvu piiramiseks, siis mainis Muskie, et president Carter võtab uuesti Valgesse Majja valitult selle küsimuse üles senati juhtivate tegelastega pärast 4. novembril toimuvaid presidendivalimisi. Ühendriigid lükkasid SALT II kokkuleppe kinnitamise edasi pärast N. Liidu invasioonijõudude sissetungi Afganistani.

Minister atakeeris eriti ägedalt N. Liidu juhtkonda Afganistani okupeerimise pärast, nõudes, et maailmaorganisatsioon peab selle küsimuse päevakorda võtma.

Ta väitis, et N. Liit peab kohe oma väed välja viima Afganistanist ning Afganistani probleemid tuleb lahendada mittevahelsegamise vaimus ja enesemääramise printsiipide alusel.

Carter: USA jääb erapooletuks

WASHINGTON — Ühendriikide president deklareeris, et Ühendriigid jäävad praeguses Iraani—Iraagi konfliktis rangelt erapooletuks kuigi nad jälgivad sündmuste käiku erksa valvelolekuga. Samal ajal pöördus president ka N. Liidu poole erapooletuks jäämiseks ning juhtis lõpuks tähelepanu sellele, et Ühendriikidel on Pärsia lahe piirkonnas suured jõud, mida nad võivad tarbe korral rakendada.

Minister Larry Grossman „Ladade" sissetoomise vastu

TORONTO — Ontario tööstuse- ja turisminister Larry Grossman on pöördunud föderaalvalitsuse poole, et see koheselt keelaks N. Liidus produtseeritud „Lada" autode impordi Kanadasse.

Minister Grossman mainis ühes kirjutises intervjuus, et N. Liit saadab „Lada" Kanada turule alla oma hinna, ähvardades sellega Ontario autotööstust ja selle töölisi. „Meie ei tohi oodata nii kaua kui meie kaotame tuhandeid töökohti ja „Lada" on tunginud meie turule enne kui meie asume tegutsema," mainis Larry Grossman.

„Lada" autosid müüakse Kanadas 4288 dollari eest, 300—400 dollarit odavamalt kui Põhja-Ameerika väikeautosid. „Inimesed peaksid küsima iseendilt, kas see on mõeldav, et venelased, kes ei ole silma paistnud oma produktsiooniga, on nüüd võimelised produtseerima autot märkimisväärselt madalama hinnaga kui seda tehakse Põhja-Ameerikas," ütles Larry Grossman. „Kommunistliku korra all öeldakse töölistele kus nad peavad töötama, kui palju nad peavad töötama ja kui kaua nad on sunnitud töötama. Toormaterjalide hinnad määrab valitsus nii nagu ta seda heaks arvab. Ning hinnad määratakse sellisele tasemele, mis võimaldab oma produkte müüa välisturgudel. On selge, et kui Venemaale antakse võimalus paisata autosid meie maa turule, siis ei ole sellisele olukorrale üldse ette näha lõppu. Lühidalt öeldud, venelased tarvitavad dumpingu taktikat ning sellele tuleb teha lõpp," kinnitas minister Grossman.

Gromõko New Yorgis löögihoos

NEW YORK — N. Liidu välisminister Gromõko atakeeris Liitunud Rahvaste Organisatsiooni üldkoosolekul peetud kõnes Ameerika Ühendriike ja NATO organisatsiooni. Gromõko süüdistas ameeriklasi „sõjalise atmosfääri meeletuses" tuumasõja propageerimises. N. Liidu välisministri arvates ei ole sõjapsühhoosist läbiimbunud Ameerikas enam ruumi tervele ja kainele mõtlemisele ja vastavalt sellele oma maailmapoliitika kujundamisele. Kõneleja süüdistas Washingtoni ka Iisraelile toetuse andmises tema ebaõiglaste ambitsioonide rahuldamiseks ning kritiseeris Ühendriikide koostööd Hiinaga ja Jaapaniga oma positsioonide tugevdamiseks selles piirkonnas.

Probleemid mälestussamba ümber

Miks Kanada valitsus ei saatnud oma esindajat Katõni mõrvaohvrite mälestusmärgi avamisele

OTTAWA — Föderaalvalitsuse keeldumine oma esindaja saatmisest äsja toimunud Katõni mõrvaohvrite mälestusmägi avamisele Torontos, on tekitanud meelepaha mõningates liberaalide partei ringkondades. Liberaalide parteisse kuuluv parlamendiliige Jesse Flis, kelle valimispiirkonda püstitati venelaste poolt mõrvatud poola ohvitseride mälestussammas, mainib, et ta on avaldanud esindaja saatmisest keeldumise pärast föderaalvalitsusele protesti.

Jesse Flis mainis, et tema arvates ei ole selles midagi viltu kui Poola ja N. Liidu diplomaatidele näidatakse, kuidas asju aetakse Kanadas, kuna sageli respekteeritakse sind ainult siis kui sa ajad kindlakäelist poliitikat.

Kanada välisministeeriumist saadud andmetel külastasid enne samba avamist ministeeriumit Poola ja N. Liidu saatkondade esindajad.

Välisministeeriumi ametlik esindaja Andre Simard kinnitab siiski, et eitav otsus baseerus Kanada kauaaegsele poliitikale, mille alusel Kanada ei tahtnud sekkuda selle mälestussamba püstitamise probleemidesse.

Kanada välisministri Mark MacGuigani abi Janis Thordarson väitis, et Kanada ei tahtnud seisukohta võtta kahe maa vahelises küsimuses, pealegi kus Kanadal ei ole mingeid võimalusi tõe kätte leidmiseks.

Sellest vastusest võib järeldada, et Kanada võimud ei taha seisukohta võtta mõrvaritele templi peale vajutamiseks ja jätavad küsimuse lahtiseks.

Mälestussammas läks maksma 100.000 dollarit ning see püstitati ülemaailmselt kogutud annetustega.

UN nõuab võitluste lõpetamist

NEW YORK — Liitunud Rahvaste Organisatsiooni julgeolekunõukogu apelleeris möödunud teisipäeval Iraani ja Iraagi valitsuste poole, et nad silmapilkselt katkestaksid võitlustegevuse. Julgeolekunõukogu soovitas mõlemal poolel otsida võimalusi rahulikul teel kokkuleppe saavutamiseks, märkides ühtlasi, et võitluste jatkumine võib kujuneda ohtlikuks maailmarahule.

Ostupalavik Iraanis

BEIRUT — Iraanist saabunud teadete kohaselt pannakse Iraani raadioprogrammides viimastel päevadel erilist rõhku rahva rahustamisele seoses Iraagi piiril tekkinud sõjalise konfliktiga. Eriti hoiatatakse inimesi ostupalaviku eest, kuna valitsusvõimud on nähtavasti hirmul, et nappide toiduvarude ja tarbekaupade tulemusena võib tekkida raskusi rahva toitmisega ja varustamisega.

COSMOPOLITAN OPERA ASSOCIATION
esitab G. Verdi
UN BALLO IN MASCHERA
(MASKIBALL)
Ooper esitatakse koos koori, balleti ja orkestriga
Renato osas — bariton AVO KITTASK
Reedel, 3. okt. ja laupäeval, 4. okt. kell 8 õ. Ryerson Theatre'is, 43 Gerrard St. E. — Piletid eelmüügil Eesti Abistamiskomitees

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Esimene koolipäev polnud üksnes noortele tähtsaks päevaks, ka koolikomitee oli naerusui alustamas koolitööga seotud kohustusi. Pildil komitee liige Maie Kask, esimees Hans Lupp, asjaajaja Leida Marley ja komitee liige Endel Mell, kes on alustanud koolimaksude kasseerimisega.

Foto: Vaba Eestlane

Täienduskool ja kodu

Sügis on saabunud ja taas kogunevad vabas maailmas eestlaste suuremates keskustes eesti noored meie täienduskoolidesse, et õppida emakeelt ning tutvuda Eesti riigi ja eesti rahva ajalooga ja Eestimaaga ning õppida eesti keelt. Paljude pagulasaastate jooksul on need täienduskoolid olukordade taustal välja kujunenud institutsioonid, mis on ühe suure lünga täitjaks meie noortele rahvusliku kasvatuse andmisel ning emakeele õpetamisel — lühidalt eestluse säilitamisel. Sageli, eriti väiksemates keskustes, töötavad need täienduskoolid sageli väga primitiivsetes oludes ning ainult mõningate õpetajate ja lastevanemate ennastsalgaval tegevusel ning eneseohverdusel suudetakse need rahvusliku kasvatuse taimelavad käigus hoida ning ettenähtud eesmärke täita.

Toronto on selles mõttes õnnelikus olukorras, et siin asub üks suuremaid ja tugevamaid ning homogeenselt terviklikumaid eesti rahvusgruppe vabas maailmas. See on võimaldanud siin energilistel eestvedajatel ja organisaatoritel ning õpetajatel organiseerida rohkearvulise õpilaskonnaga täienduşalgkooli ja keskkooli, mis on töötanud süsteemikindlalt ligemale kolmkümmend aastat ning jaganud eesti noortele teadmisi meie kodumaast ning õpetanud neile oma emakeelt. Kooli organiseerijaid, õpetajaid ja lastevanemaid ei ole kohutanud majanduslikud probleemid ega muud raskused — kõigest on üle saadud ja rajatud meie oma õppeasutusele kindel alus ning kujundatud ka vajalikud traditsioonid. Toronto täienduskoolide süsteemile annab eriti tüseda tagapõhja tugev täienduskeskkool, kuhu täiendusalgkooli õpilased peaaegu sajaprotsendiliselt siirduvad edasi õppima.

Täienduskoolide edukaks käigus hoidmiseks ja selles toimuvaks rahvusliku töö viljelemiseks on olulised paljud tegurid, kuid tähtsamad nendest on kooli organisaatorid, õpetajad, lastevanemad ja lõpuks ka õpilased ise. Õnneks on meil jatkunud energilisi inimesi, kes eesti koolitööd on organiseerimud, meil on jatkunud õpetajaid, nende hulgas ka nooremate generatsioonide esindajaid, kes on võtnud endi õlgadele täienduskoolides õpetamise vaevalise töö, meie lastevanemad ei ole põlganud majanduslikke ja ajakulusid oma laste eesti kooli toomiseks ja eesti lapsed täienduskoolides ei ole võtnud seal käimist mitte ainult mänguna ja ajaviitena vaid on oma igapäevase ingliskeelse koolitöö kõrval leinud tõhusat tööd ka eesti keele õppimisel.

Tundub, et eesti koolide käigus hoidmisel ja nende töötulemuste kasutamisel on eelmainitud teguritest eriti olulised lastevanemad. Meie võtaksime lastevanemate ülesandeid väga lihtsalt ja kergelt kui me ütleksime, et nende kohustused on siis täidetud kui nad viivad oma lapsed igal nädalal üks kord eesti kooli ja maksavad nende eest kooliraha. See on siiski ainult üks osa — ja ainult näiline osa — nende tööst lastele rahvusliku kasvatuse andmisel. Lastevanemate teiseks ja tähtsamaks ülesandeks oleks pidevalt kontrollida nende tööd eesti täienduskoolis ja neile kodustes õpingutes nii palju kaasa aidata kui võimalik. Samal ajal peaksid lastevanemad hoiduma kodus „kotitsi" eesti keele tarvitamisest, mis lastele teravamalt kõrvu hakkab kui vanemad seda oskavad ette kujutada. Meie ei tohi unustada, et eesti täienduskooli töö lastele rahvusliku kasvatuse andmisel ja emakeele õpetamisel jääb poolikuks kui kodu sellele sooja südamega kaasa ei aita.

Neid mõtteid kriipsutasid alla ka ESTO-80 ajal Stokholmis seitsmelt maalt kokku kogunenud eesti koolide õpetajad oma resolutsioonides, kus muu hulgas toonitati, et eesti keele säilitamine võõrsil on meie suurim ja tähtsam ülesanne ning et peale eesti kodu on eesti kool kõige tähtsamaks asutuseks eesti rahvusliku õpetuse ja kasvatuse teostamiseks.

Sügis on saabunud ja koolitöö eesti täienduskoolides on alganud. Meie kõigi ülesandeks ja kohustuseks on kaasa aidata, et see töö oleks edukas ja annaks maksimaalseid tagajärgi meie noortele eesti keele õpetamisel ning neid meie kultuuri ja ajalooga tutvustamisel.

K.A

Kuidas Iisrael vallutab Jordani läänekalda

Sihikindlat annekteerimispoliitikat põhjendatakse Jumala poolt antud lubadustega

WASHINGTON (Vaba Eestlase kirjasaatjalt). — Washingtonis on juba mõnda aega murelikult jälgitud Menahem Begini valitsuse poliitikat Iisraeli okupatsiooni all oleva nn. Jordani jõe läänekalda suhtes. Seal järjest uute juudi asunduste rajamine ähvardab torpeteerida Camp Davidis saavutatud kolmepoolse kokkuleppe USA, Egiptuse ja Iisraeli vahel. See probleem ei ole palav mitte ainult välispoliitiliselt, vaid sügiseste presidendivalimiste peale mõteldes ka sisepoliitiliselt.

Ühendriikide ajakirjandus on üldiselt olnud Iisraelisõbralik ning hoidunud asjadele tähelepanujuhtimisest Iisraelile kahjulikus valguses. Nüüd aga, teatava üllatusena, haaras sellel probleemil sarvedest kinni USA pealinna mõjukas päevaleht „Washington Post", avaldades terve sarja artikleid, milledes võetakse luubi alla praegune olukord Jordani jõe läänekalda territooriumil, ning tullakse järeldusele, et Iisraeli valitsuse sihikindlaks poliitikaks on selle palestiina araablastega asustatud maa-ala liitmine israeli riigiga.

Seda artiklite sarja tuleb Ühendriikide praeguses välis- ja sisepoliitilises konstellatsioonis lugeda rohkem kui tähelepanuväärseks, seda enam, et liberaalne „Washington Post" on traditsiooniliselt olnud üks kõige tugevamaid Iisraeli toetajaid.

Ajaleht muidugi ei ole loobunud oma sümpaatiast Iisraeli vastu, kuid pühendades esimest korda nii suures ulatuses veeruruumi Iisraeli valitsuse asustus- ja annekteerimispoliitikale, ja tehes seda objektiivselt ja varjamatu selgesõnalisusega, annavad need artiklid märku sellest tõsisest murest, mis Ühendriikide juhtivates ringkondades on järjest suurenemas.

Iisraeli ametliku riigiterritooriumi ning Jordani jõe ja Surnumere vahelise ala, mida kutsutakse läänekaldaks, suurus on 2250 ruutmiili. See on tihedalt asustatud ja seal elab praegu 720.000 araablast ning 14.000 juuti. Sellele lisandub Ida-Jeruusalemmas, mille Iisrael on juba ametlikult liitnud oma territooriumiga, aga mis kõigi teiste riikide arvates, kaasaarvatud Ameerika Ühendriigid, kuulub ikka veel okupeeritud läänekalda juurde.

Ida-Jeruusalemmas elavad 100.000 araablast ja 54.000 juuti.

Kõik juudid Ida-Jeruusalemmas, samuti ülejäänud läänekaldal asuvad 14.000, on uusasukad, kes on sinna asustatud pärast seda kui Iisraeli sõjavägi 1967. aastal selle piirkonna vallutas. Lisaks sellele on läänekaldal rajamiseks ning osalt juba valmis ehitatud uusi juutide asundusi, kuhu kõige lähemal ajal (käesoleval ja tuleval aastal) asub elama veel umbes 40.000 juudi asunikku.

Asustuspoliitikat juhatab Iisraeli põllumajandusminister, endine kindral Ariel Sharon, kes ütles „Washington Posti" korrespondendile, et Jordani jõe läänekalda maakaarti on juba nii suures ulatuses ümber tehtud, et praegustele faktidele tagasikäigu andmine on tema arvates täiesti võimatu.

Tehakse juttu ka nn. Droblesi viie-aasta plaanist, mille kohaselt läänekalda judaiseerimise protsess näeb ette, et selle aja lõpul elab seal juba 150.000 juuti, lisaks muidugi need, kes juba praegu elavad ja veel juurde tulevad Ida-Jeruusalemma, Mattijahu Drobles on Maailma Sionistliku Liikumise asundusosakonna juhataja.

Kui talt päriti, et mis saab siis praegu läänekaldal elavatest palestiina araablastest, vastas Drobles, et need araablased, kes ei soovi aktsepteerida reaalsust, võivad lahkuda ja et tõenäoliselt paljud lahkuvadki, kui nad kogevad, et läänekallas kujuneb Iisraeli riigi vääramatuks osaks.

Et praegusel Begini valitsusel on tõsi taga läänekalda püsivalt Iisraeli halduses ja valduses hoidmisega ja isegi otsese liidendamisega Iisraeli külge, seda näitavad ka veel järgmised faktid ametlikus valitsuse poliitikas, lisaks asunduste rajamisele ja juutide asustamisplaanidele. Läänekaldale ei vihjata Iisraelis kunagi kui „okupeeritud" või „vallutatud" piirkonnale, vaid kui „meie poolt administreeritud alale". Seejuures nimetatakse isegi ametlikus sõnastuses seda maa-ala terminiga „Juuda ja Samaaria", mis on vanad piiblilikud nimetused selle piirkonna kohta.

Jordani läänekaldal põliselt asuvaid araablasi ei kutsuta palestiinlasteks, vaid „minoriteediks". Ja seda vaatamata sellele, et praegu moodustavad araablased siiski veel 98% läänekalda elanikkonnast (kui me ei arvesta kaasa Ida-Jeruusalemma). Minoriteediks saab neid teaduslikus ja praktilises mõttes aga kutsuda vaid sel juhul, kui läänekallast juba arvestada kuuluvaks Iisraeli riigi piiridesse.

Mõtlemapanevaks on ka fakt, et 27% läänekalda territooriumist on juba praegu Iisraeli poolt otseselt ja juriidiliselt araablaste käest ära ostetud või võõrandatud kas juudi asunduste jaoks, Iisraeli kodanikest üksikisikute valdusse läinud, riiklikuks otstarbeks reserveeritud, või sõjaväele kasutamiseks antud.

Sellist sihikindlat annekteerimispoliitikat Jordani jõe läänekalda suhtes põhjendatakse juutide ajalooga ja piiblis Jumala poolt antud lubadustega. Juutide ja Iisraeli riigi ajaloolisest ja Vana-Testamentlikust õigusest sellele maa-alale tehakse juttu varjamatult nii valitsuse kui rahva poolt. Sellele lisaks ja eriti rahvusvaheliseks tarbeks aga lisatakse ajaloolisele õigusele veel julgeoleku õigustus. Viimase kohaselt olevat asundusterajamine ja Jordani jõe läänekalda Iisraeli võimu alla hoidmine vajalik sõjalis-strateegilistel kaalutlustel. Võimaliku araabia riikide rünnaku korral oleksid juutide asundused, mis kõik on rajatud ühtlasi sõjaliste tugipunktidena ja milliste elanikud on relvastatud, esimeseks kaitseliiniks.

Ühtlasi peab läänekallas jääma Iisraeli sõjaväe kontrolli alla, sest vastasel juhul — kui näiteks sinna saaks rajatud iseseisev palestiina araablaste riik — oleks Iisraeli kaitse strateegiliselt väga halvas olukorras, kuna ründajad võivad edu korral kiiresti välja tungida praegusele Iisraeli tuumik-alale.

Jordani läänekallas oleks seega vajalikuks puhvriks sõjalises kaitsesüsteemis.

Artiklite sari „Washington Postis" teeb juttu veel paljudest muudest huvipakkuvatest asjadest kõnesoleva probleemiga seoses, esitades ka Iisraeli poolt okupeeritud territooriumil elavate palestiina araablaste seisukohta ning nende Iisraeli kodanike omi, kes on Begini valitsuse poliitika suhtes kriitilised. Sellest kõigist järgmises artiklis.

EKN üldkoosolek ja tuluõhtu 25. oktoobril

EKN juhatuse koosolekul möödunud nädalal otsustati EKN korraline aasta-üldkoosolek pidada laupäeval, 25. okt. algusega kell 9.30 hom. Päevakorras on möödunud tegevusaasta aruanded, tegevuskava, eelarve ja valimised. Päevakorras on ka EKN põhikirja par. 4 muutmine, millega EKN valimistel kandidaatideks seatavate vanuse alammääraks senise 23 aasta asemele määratakse 21 aastat. Üldkoosoleku päeva õhtul peetakse Eesti Majas EKN tuluõhtu algusega kell 7.30 õ.

Juhatuse koosolekul tehti ülevaade suvekuudel olnud tegevusest. Esimees U. Petersoo ja peasekretär E. Salurand informeerisid ESTO-80 ja Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi käigust. Viimasel kuul esitati EKN aktiivsel kaastööl välisminister M. MacGuigan'ile Balti Liidu märgukiri mitmetes küsimustes. Kanada põhiseadusega ühenduses olnud läbirääkimiste ajal esitas EKN märgukirja mõnedes põhiseaduse küsimustes ja möödunud nädalal esitati parlamendi Madriidi konverentsi käsitavale alamkomiteele väliskomisjoni poolt väljatöötatud pikem märgukiri Madriidi konverentsi küsimustes.

Juhatuse koosolekul käsitati ka mitmeid jooksva tegevuse küsimusi.

Kommentaarid

Poliitilised vaatlejad ja poliitiliste ringküsimuste korraldajad on juba veendunud, et Lääne-Saksamaal 5. oktoobril toimuvad liiduparlamendi valimised lõpevad praegu võimul olevate sotsialistide ja nendega koalitsioonis olevate vabade demokraatide võiduga. Nii kinnitavad ringküsimuste korraldajad, et praeguse kantsler Helmut Schmidti sotsiaaldemokraatide poolt hääletab 45,1 protsenti ja nendega koalitsiooni loonud vabade demokraatide poolt 7,7 protsenti valijatest. Kristlik-demokraatliku parteile ja nende juhi Franz Josef Straussile lubatakse 45 protsenti valijate häältest. See tähendab seda, et Helmut Schmidt tuleb oma seniste toetajate abil jällegi kindlalt võimule. Ringküsimuste korraldajad on täielikult veendunud, et Schmidt ei saa kuidagi kaotada ja Strauss võita.

Lääne-Saksamaal ei ole pärast Teist maailmasõda olnud nii ägedat valmisvõitlust kui see lavastub praegu enne 5. oktoobri valimisi. Teravuse ja ägeduse põhjustajaks on Strauss oma kindlakujuliste poliitiliste tõekspidamistega ja tugeva antikommunistliku hoiakuga, mis põrmugi ei sobi sotsialistide filosoofiaga, kes otsivad koostööd N. Liiduga ja teiste kommunistlikkude riikidega ning on neile valmis tegema majanduslisi ja poliitilisi järelandmisi. Selle poliitika ideoloogiliseks isaks on tegelikult endine kantsler Willy Brandt, kes teatavasti oli sunnitud oma kõrgelt positsioonilt maha astuma pärast seda kui Ida-Saksamaa punaste spioon oli pugenud naiivse kantsleri lähemate sõprade ja nõuandjate ringi. aatamata sellele suurele tagasilöögile mängib Brandt Lääne-Saksamaa sotsialistide peres ikka veel silmapaistvat rolli ning tema järglane Helmut Schmidt ajab edasi ka Brandti leplikku ja järelandlikku idapoliitikat — ehkki tagasihoidlikumal ja ettevaatlikumal kujul.

Mõlemad kantsleri kohale tüürivad poliitikud iseloomustavad üksteist võrdlemisi teravate sõnadega. Strauss juhib tähelepanu Schmidti suurtele järeleandmistele N. Liidule ja Ida-Saksamaale ning nimetab teda venelaste tööriistaks, kuna Schmidt omakorda toonitab, et Strauss on vastutustundetu ja ohtlik poliitiline seikleja, kes võib viia Lääne-Saksamaa suurema sõjalise kokkupõrke keerisesse. Lääne-Saksamaa sotsialistide ja teiste vasakpoolsete rühmituste kampaania Straussi vastu on avaldanud kahtlemata mõju ka teistes läänemaade riikides, eriti Ameerika Ühendriikides, kus Straussile vaadatakse ülevalt alla kui Ühendriikide välispoliitilise mängu rikkujale ehkki Strauss tegelikult on tõotanud Ühendriikidele palju kaugeleulatuvamat toetust ja abi kui seda on teinud kantsler Helmut Schmidt.

Nüüd, kus valimisteks on vähem kui kaks nädalat aega, arvatakse, et Straussi aktsiaid võib tõsta ja tema väljavaateid suurendada ainult mõni suurem rahvusvaheline maailmakriis või väga halvad uudised Lääne-Saksamaa majandusliku olukorra kohta. Kuid aeg on jäänud väga napiks ja sellised põhjapanevad uudised ei tule üle öö. Eksperdid on veendunud, et praegust olukorda arvesse võttes on võidumeheks Helmut Schmidt ja sotsialistid. Ning samal ajal on paljudel Lääne-Saksamaa poliitilise elu vaatlejatel põhjust ennustada, et pärast Schmidti võitu nihkub Lääne-Saksamaa sotsialistliku partei nii oma sise- kui välispoliitikas tunduvalt senisest veelgi rohkem vasakule.

o

Praegu puuduvad lähemad andmed, kuidas Kabulis Ühendriikide saatkonda põgenenud ja seal asüüli palunud vene punasõdur Alexander Kruglov oma varjupaigaõigusest saatkonnahoones loobus ja koos kohaliku vene saadikuga saatkonnast lahkus. Kogu lugu tundub bisarne ja kahjuks jääb mulje, et ameeriklaste lubadused inimõiguste eest võitlemiseks ja nende kaitsmiseks tunduvad ületehtuna ning et Ühendriikidel puudub julgus ja jõud oma sõnade tegudeks rakendamiseks.

(Järg lk. 3)

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40

VALVEARST NÄDALALÕPUL

27. ja 28. sept. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

4. ja 5. okt. dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Alexander Kruglov trotsis mõned päevad tagasi saatkonnahoone ümber paigutatud punaarmee ja Afganistani punaste politseinike valvureid ja põgenes saatkonnahoonesse, kus ta palus asüüli, mis talle ka garanteeriti. Kruglovi põgenemise motiivid jäid selgusetuks, kuna põgenik rääkis vene ja saksa keeli, mida kummalisel kombel ükski 14-st Kabuli saatkonnas teenivast ameeriklasest ei osanud ehkki see oleks praegu venelaste okupatsiooni ajal hädavajalik.

Moskvale on iga ärahüppamine olnud tohutult piinlik. Sest kuidas on see võimalik ja millega seda seletada, et inimesed põgenevad töötava rahva paradiisist kus riik iga inimese eest hoolitsemise hällist kuni hauani enda kanda võtab! Balletitantsijate ärahüppamist saab veel kuidagi vabandada ja seletada, et nad on mõjutatud võõrast kultuurist ja läänemaisest propagandast — kuid punaarmee sõdur, see on lihtsalt talumatu ja ennekuulmatu! Sealjuures peab arvestama võimalusega, et sõduri ärahüppamine mõjutab ka teisi sõdureid välisriikides ära hüppama ja võõraste juures abi ja peavarju paluma, mis tooks paratamatult kaasa „võitmatu" armee lagunemise ja lõpuks Moskva võimu kokkuvarisemise.

Kõike seda arvesse võttes oli päris loogiline, et venelased panid kõik rattad käima Kabulis ameerika saatkonda põgenenud sõduri kätte saamiseks. Põgenik tembeldati esialgu kurjategijaks ja kinnitati, et ta põgenes oma karistuse eest. Kui ameeriklased selle triki peale ei reageerinud, siis katsuti teisi võtteid, mis nähtavasti soovitud vilja kandsid. Washingtoni teated kõnelevad, et punaarmeelasest põgenik lahkus Ühendriikide saatkonnast kohaliku vene saadiku saatel vabatahtlikult ja venelased andsid lubaduse põgenenud sõduril punaarmeest lahkuda ja oma õpinguid tehnilisel alal jatkata. Isegi vennad Grimmid ei osanud omal ajal nii ilusaid muinasjutte kokku sepitseda nagu seda teevad nüüd venelased, kellede väled leiavad ilmselt ka läänemaailmas uskumist. Jääb selgusetuks kuidas lubasid venelased sõjaväest põgenenud jooksikul, kes pealegi tembeldati kurjategijaks, nüüd sõjaväest erru minna ja oma õpinguid jatkata? Ja mis kaalutlustel lasti vene saadik põgeniku juurde teda mõjutama ja ähvardama? Lõpuks ei ole ka selge, mida kõneles vene saadik põgenikule, kuna ükski ameeriklane ei osanud vene keelt, et sellest jutust aru saada.

Kõigele sellele loole on ainult üks seletus. Punaarmeelase põgenemine Ühendriikide saatkonda oli ameeriklastele halvaks üllatuseks, mis ähvardas Moskva ja Washingtoni halbu vahekordi veelgi halvemaks muuta. Asi lahendati sellega, et lasti vene saadik sõduri juurde ning tal suud-silmad täis valetada. Sõdur lahkus „vabatahtlikult" koos saadikuga saatkonnast ja ameeriklased arvavad, et nende nägu on päästetud.

See on siiski väga läbipaistev lahenduse otsimise viis ja kinnitab, et ameeriklased ei ole vaimselt ega füüsiliselt valmis venelastega võrdsel alusel võitlema. Sellised korduvad vahejuhtumid on Washingtonile suureks prestiižhikaotuseks, mida ei suuda leevendada otsitud näo päästmise katsed.

AMI

1944. aasta sügis Tallinnas. Põgenikud siirduvad oma pakkidega ja kohvritega sadamas Sakamaale siirduvale laevale.

Eestlase panus Toronto ooperi rikastamisel

Avo Kittask vestleb oma tööst ooperikompanii abipresidendina ja lauljana

Juba neljandat korda tuleb Toronto teine ooperiühing Cosmopolitan Opera Association Toronto muusika ja teatrielu rikastama. Kolmel eelmisel korral on selle lavastused tähelepanu jõudnud äratada ja saadud kogemused on andnud julgust uue ooperi esitamiseks, milleks seekord on valitud itaalia helilooja Giuseppe Vedri ooper „Maskiball" (Un Ballo in maschera). Meile eestlasile on see ooperiühing lähedane selletõttu, et bariton Avo Kittask on laulnud kolmes eelmises ja laulab seekordki Renato osas.

Ooperi libretto kirjutas kunagi A. Somma kuningas Gustav Adolf III atendaadist 1792. Itaalia tsensori nõudel tuli intriigi asukoht viia Bostonisse. Hiljem on mõned lavastajad selle asetanud Itaaliasse ja inglise versioon uuesti Rootsi.

A. Kittask ütleb, et just see ooper valiti Cosmopolitan Opera Ass. poolt, kuna see on üks Verdi hinnatuimaid oopereid, kus on palju populaarseid viise.

Sel on ka keskne koht Verdi ooperite hulgas, kuna teised on sellest välja arenenud. Sel on aga kerge lavapildi kujundus ega muutu organiseerimis-ajajärgus olevale ooperiühingule liialt kalliks. Seekord on sündmus siiski selle ålgses kohas Rootsis ja lauldakse itaalia keeles, isikunimedki on itaaliapäraseks kohandatud.

Avo Kittask on Cosmopolitan Opera Association abipresident. Ta on teatud määral rahuldunud, et ooper on oma katseaja läbi teinud ega pole „punases" ja tuleval aastal loodetakse majandamisel kergendusi. Selle katseaja jooksul on esitatud „Madama Butterfly", „La Boheme", möödunud aastal kaksikprogrammina „Cavalleria Rusticana" ja „Pagliacci".

Tuleval kevadel tuleb esitamisele G. Verdi ainus koomiline ooper „Falstaff", mis on kirjutatud kui helilooja oli üle 80 aasta vanune.

Selles ooperis laulab Kittask Falstaffi osa. See pole võõras, juba 1972. aastal laulis ta seda esmakordselt.

Eelseiva uue lavastuse juures on tegev 40-liikmeline orkester, kes on muutunud palju paremaks. Balletitantsijad on ühest Toronto balletikoolist, noored ja väga head.

Kuid A. Kittask võib teatud rõõmutundega öelda, et kõik proovid

AVO KITTASK

on tehtud uues itaalia kultuurikeskuses Columbus Centre'is. Sellega seoses ongi mõte, et kolmas etendus „Maskiballist" võiks olla veel lisaks kahele väljakuulutatule selles uues hoones, kus on väiksem lava. Teatrihoone, kus on ettenäha üle 1000 istekoha, on praegu ehitamisel ja peaks valmima poolteise aasta pärast ning loodetavasti leiab Cosmopolitan Oper Ass. seal omale alalise ruumi.

Selle eeloleva teatritöö kõrval, mille kaks etendust toimuvad juba 3. ja 4. oktoobril Ryersoni Theatre'is, on tal ees novembri lõpus külalisesinemisele minek Winnipegi Opera Ass. juurde, kus ta laulab Scarpia osa „Toscas". Etendused toimuvad detsembri alul.

Ja siis tagasi jõudes laulab ta „Opera in Concert" seerias St. Lawrence Centre'is, Lescaut'i osas „Manonis".

Lõpuks ta ütlebki, et paar päeva tagasi esitati CBC Toronto prantsuskeelses televisioonisaates möödunud aastal Edmontonis lavastatud „Manon", kus Kittaskil oli Bretigny osa. See tuli talle eneselegi üllatusena ja tänu sõbrale, kes ta tähelepanu sellele juhtis, võis ta ka ise end ooperilaval näha. Kuuldavasti esitab CBC selle ooperilavastuse ka ingliskeelse televisioonijaama kaudu.

Ooperiuudised tulid ootamatult äkki ja juba etenduste lävel. Avo Kittaski laulu imetlejail on hea võimalus teda talle sobivas lavamiljöös näha ja kuulda.

Uudiseid kodumaalt

Kuigi mujal maailmas hakatakse vaatama suure arvu lastega perekondadele, kui maailma rahvastiku tasakaalu ohustajaile, on kodumaal arvukate laste emad veel kangelased. Augusti alul anti Tartu linnas elavale Liivi Jaasile kangelasema nimetus koos Kangelasema ordeniga põhjusel, et ta oli 11 lapse ema.

*

Pariisis peetud VIII Euroopa kardioloogide kongressist, millest võttis osa kuni 3000 teadlast ülemaailmselt, võttis osa ka Tartu Ülikooli õppejõud prof. Kaljo Valgma. Nelja päeva jooksul peeti 176 istungit, 3000-st saadetud ettekandest võeti vastu, trükiti ja kanti ette 1022. Kongressil käsitleti südame- ja veresoontehaiguste kõiki aspekte.

*

Kodumaal on üheks organisatsiooni liigiks kodu-uurimise seltsid. Need korraldavad kodu-uurimispäevi ja katsuvad igakülgselt säilitada ning jäädvustada eesti maakohtade ajalugu. Juulis toimus üks kodu-uurimispäev Toris. Selleks kogunes kokku sadakond endist torilast Tallinnast, Tartust, Viljandist ja Pärnust jm. Seekordne kokkutulek oli pühendatud kohalike koolide ajaloole, mida möödunud sajandist tutvustas pensionär-pedagoog Mihkel Tilk. Üks vanemaid koole Toris on 125-aastane Tori-Jõesuus asuv Viira algkool. Selles koolis oli õpetajaks ja juhatajaks Mihkel Martsoo (1895—1940), kes on jätnud ümbruskonna haridus- ja seltskonnaellu tänaseni püsivad jäljed. Tema üheks algatuseks oli silla ehitamine Navesti jõele Tori-Jõesuus.

Hiina politsei tahab USA-lt relvi

WASHINGTON — Hiina valitsus on pöördunud Ühendriikide poole hiina politseile moodsate relvade ja tehniliste vahendite andmiseks kuritegevuse vastu võitlemiseks. Hiinlaste ettepanek on ameeriklastele omaette probleemiks, kuna Hiina kuulub nende riikide hulka, kes president Carteri inimõiguste poliitika rakendamise seisukohalt lähtudes on mustas nimekirjas.

Teadaanne

Toronto Eesti Seltsi korraline peakoosolek peetakse neljapäeval, 2. oktoobril, 1980 algusega kell 7 õhtul Toronto Eesti Maja väikeses saalis. Seltsi juhatus loodab rohkearvulist seltsi liikmete osavõttu. Kvoorumi puudumisel peetakse koosolek üks tund hiljem samas kohas. Juhul kui keegi seltsi liikmetest ei ole korratute postiolude tõttu kätte saanud koosoleku kutset, siis palutakse seda käesolevat teadet võtta kutsena.

TORONTO EESTI SELTSI JUHATUS

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Ühenduses on jõud
Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Olukord kodumaal väga raske

EKN esimees ja peasekretär kõnelesid Montrealis

MONTREAL — Laupäeval ja pühapäeval viibisid Montrealis EKN esimees U. Petersoo ja peasekretär E. Salurand, kellel oli seal laupäeval pikem informatsioonivahetuse koosolek Montrealis elavate EKN liikmetega. Pühapäeval pidas U. Petersoo külalisõpetajana Montreali Jaani koguduse kodumaalt lahkumise aastapäeva jumalateenistusel päevakohase jutluse ja hiljem kohvilauas kõneles EKN tegevusest. Pikema sõnavõtuga praegusest olukorrast kodumaal ja tegevusest esines koosviibimisel EKN peasekretär E. Salurand.

Informatsioonilisest koosolekust laupäeval võtsid osa kõik Montrealis elavad EKN liikmed — EKN abiesimees P. Möldre ja liikmed E. Heinsoo, Leida Helde, õp. H. Laaneots ja prof. M. Puhvel. EKN esimees ja peasekretär informeerisid Montrealis asuvaid liikmeid üksikasjalikumalt EKN tegevusest suvekuudel ja praegu käigus või ettevalmistusel olevaist aktsioonidest.

Lähemalt käsitati eeloleva Madriidi konverentsiga ühenduses olevaid küsimusi, kuidas seal saaks Kanada ametliku delegatsiooni kaudu Eesti ja teiste Balti riikide probleeme välja tuua.

Kõne all olid ka Eestis asuvate poliitiliste vangide ja nende perekondade abistamine neile pakkide ja kirjade saatmisega. Nõupidamisel tõsteti üles ka mõned võimalikud algatused ühenduses järgmiste ülemaailmsete Eesti Päevadega ja ülemaailmse Eesti Vabadusfondi mõtte elluviimisega.

Pühapäevasel koosviibimisel kõneles EKN peasekretär lähemalt praegusest olukorrast okupeeritud kodumaal. Olukord seal on poliitiliselt üks raskemaid, kuna ülemvalitsejaks on praegu Moskvale ülitruu K. Vaino, kes koos oma Moskva-meelsete abilistega teostab täiesti stalinistlikku rezhiimi. Ühtlasi on Eestile, nagu Lätilegi, suurimaks hädaohuks rahvastiku venestamine.

Neid asjaolusid peame maailma avalikkuse ette tooma ja selleks EKN-u kui meie võitlusorganisatsiooni tegevust toetama.

Koosolijate poolt võttis sõna ins. H. Muru, kes soojasõnaliselt kutsus Montreali eestlasi üles EKN tegevust majanduslikult toetama ja üldse EKN tegevusele kaasa aitama.

Montreali eestlasi oli nii kodumaalt lahkumisele pühendatud jumalateenistusel, mida õp. U. Petersoo pidas õp. H. Laaneotsaga ja järgnenud koosviibimisel koos rohkearvuliselt.

◊ Londonis, Inglismaal toimus ülemaailmne filateelia näitus, kus auhinnati parimad kollektsioone. Kuldmedali sai Vambola Hurt oma eesti eel-filatelistliku postiajaloolise kogu eest. Hõbemedal anti Elmar Ojastele eesti postiajaloolise kogu eest. Hõbemedali sai ka filatelistliku kirjanduse osas Elmar Ojaste toimetusel ilmunud eesti filatelistlik ajakiri „Eesti Filatelist" 26.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ---" ---------- 19---. Tellimise katteks lisan $ ------- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST TÄDIPOEGA
JA SUGULAST

JULIUS PÕDRA't

mälestavad sügavas leinas

LUISE ja ASTA KAASIK
LINDA PERENS abikaasaga
REIN HÕBE perekonnaga
VAMBOLA KAASIK perekonnaga
VAIKE KAUPS perekonnaga
TIIU RAND perekonnaga
MILJA KRIINA perekonnaga
MARET SEPA perekonnaga
MATI HÕBE

Kustunud Su elutuli,
vaikinud hääl, mis armas oli

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST ABIKAASAT JA ISA

ELMAR MÄEUMBAED'a

sündinud 8. augustil 1922 Hiiumaal
surnud 16. septembril 1980 Sault Ste. Maries

mälestavad sügavas leinas

abikaasa MAIMO
pojad PEETER, ANDRES ja MICHEL
SUGULASED KODU-EESTIS

Puhka rahus võõra maa mullas

OOTAMATULT MANALASSE VARISENUD KAASMAALAST

JULJUS PÕDRA't

sündinud 28. juulil 1919 Eestis, Saaremaal
surnud 21. septembril 1980 Kanadas, Torontos

mälestavad kurbuses Royal Beachi eestlased

F. AADLI abikaasaga
K. AASPERE abikaasaga
E. JUKK abikaasaga
R. LAIGAR abikaasaga
P. LEETMAA abikaasaga
E. LOOD abikaasaga
H. LUUKAS
E. MARTINSON
J. MARTVEE abikaasaga
O. MEIDLA abikaasaga
K. MÖLLER abikaasaga
E. MÖLLER abikaasaga
G. NAPP abikaasaga
L. OBAK
A. PARI
A. PÄRNA
O. PÄÄBO
E. ROO
O. ROOSENBERG abikaasaga
M. SUTT
J. SÄÄGI abikaasaga
R. WYCIK abikaasaga

Puhka rahus.

ARMAST ÕEMEEST JA VÄIMEEST

ELMAR MÄEUMBAED'a

mälestavad leinas

AMANDA abikaasaga
ARNO perekonnaga
AUGUST abikaasaga
ELISE ja ALEKS

MEIE UNUSTAMATA ARMAST SÕPRA

JULIUS PÕDRA't

mälestavad kurbuses

EDUARD HÕBE abikaasaga
NELLY ja TIINA IGAV
JAAN IGAV abikaasaga
SULEV KALLAS abikaasaga
ALEKSANDER METS perekonnaga
VALLY MILLER

OOTAMATULT LAHKUNUD HEAD SÕPRA

ELMAR MÄEUMBAED'a

mälestavad kurbuses

AUGUST PÕLD perekonnaga
ALBERT PÕLD perekonnaga
ALEX SUURNA perekonnaga
ALLEX VAHI

Puhka rahus!

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

JULIUS PÕDRA't

mälestavad

perekond POOM
ARVO LEESMAA abikaasaga
AINO JAANBERG
ELLI LAITJÄRV

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

ELMAR MÄEUMBAED'a

mälestavad

KONSTANTIN ja ARMILDA TREIALT

HEAD SÕPRA JA SUGULAST

JULIUS PÕDRA't

Aga igaviku kaldalt
kodutuled paistavad.
Sinna kaduviku rannalt
rändajad kord jõuavad.

mälestavad

ALFRED SEPA abikaasaga
TARMO SEPA perekonnaga

ARMAST

JULIUS PÕDRA't

mälestavad

RICHARD KOLLINA abikaasaga
HANS PENT abikaasaga
ALEKSANDER LEPISMAA abikaasaga
KARL ARDAM abikaasaga
ja
EESTI KODU PILJARDIKLUBI

KALLIHINGELIST MEHEEMA JA ARMASTAVAT VANAEMA

EUGENIE KÕKS'i

sündinud 25. augustil 1893 Tartus
surnud 17. septembril 1980 Tartus

mälestavad sügavas leinas

VALLI KÕKS
ANU-LIIS perega

Muld ei mälestust mata.

LUGUPEETUD NÕUKOGULIIGET

JULIUS PÕDRA't

sündinud 28. juunil 1919 Saaremaal
surnud 21. septembril 1980 Torontos

mälestavad leinas

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUSE
NÕUKOGU JA ÕPETAJA

Jehoova on
mu karjane . . .

Metsaülikooli talgud Kotkajärvel

Nädalalõpul 13./14. septembril toimusid Kotkajärvel talgud uue lõkkeväljaku ehitamiseks. Talgute organiseerijaks oli Metsaülikooli juhatus ja talgupealikuna tegutses dr. Vello Soots. Osavõtjaid 21, sadas hoovihma.

Kotkajärvel on kaua puudust tuntud mugava lõkkeväljaku järgi. Suurlõkkeväljak, mis poolitati tantsulava ehitamisega, täidab kuidagi oma otstarvet suurlaagrite puhul. Väiksemad laagrid on lõkkeid pidanud oma laagriväljakutel või rännanud ühelt ebamugavalt väljakute teisele. Eriti on lõkkeväljaku puudumine seganud Metsaülikooli, kelle lõketel domineerivad laulud ja vestlused õitsil-viibimise stiilis.

Uus lõkkeväljak asub kohvikust astangu võrra madalamal looduslikul nõlval. Pakkudest isemete ringid mahutavad sadakond lõkkelist.

Lõkkeplats juuriti alustaimestikust puhtaks, mis oli kõige raskem töö. Langetati kuivanud puud ja saeti istmepakkudeks. Mootorsaagidega töötasid Toomas Eichenbaum ja Skaudisõprade Seltsi abiesimees dr. Jaan Roos, kes oli talgutel koos abikaasa ja lastega. Talgulisi toitlustas Hilja Jukkum.

Omapärase ja veidi ebahariliku tubli tööga sai hakkama metsatudeng Vello Voogjärv, kes metsaülikooli ajal märkas, et Sissimäe sauna redel oli lagunenud. Ta võttis mõõdud ja meisterdas linnas uue redeli, mille pani paigale talgute ajal. Töö väärib esile tõstmist, kuna sedalaadi heaperemehelikkust esineb Kotkajärvel järjest vähem.

Värskemad uudised loete
„VABA EESTLASEST"

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE ARMAS TÄDITÜTAR

NELLY KIRSS

neiuna Trepp
Sündinud Eestis
Surnud 16. septembril 1980 Buffalos

Mälestavad sügavas leinas

onupoeg JAAK perega Torontos
onutütar RENATE abikaasaga Torontos
tädütär LINDA Lakewoodis
tädipoeg UNO perega Eestis

AKILISE SURMA LÄBI LAHKUNUD KAUAEGSET TUTTAVAT

JULIUS PÕDRA'i

sündinud Saaremaal, Eestis
surnud Torontos, Kanadas

mälestavad leinas

EDGAR ja LEILI HÖBE
HARRY ja SHERRY HÖBE
IVY ja GEORGE MARCINIAK tütrega
HELVE HÖBE
EVA MANN

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST HEAD SÕPRA

JULIUS PÕDRA'i

mälestavad leinas

Südamlik kaastunne tema abikaasale ja pojale.

JULIUS ja OLGA KOEL
SIRJE ja SANDOR KREINER perekonnaga
JOOSEP ja MIILI SAAR

✝ **MARTA KODVILMANN'i**

mälestavad

KAASMAALASED New Brunswickis

KAUAAEGSET SÕPRA JA TUBLIT EESTLAST

MAIDO MÄND'i

leinavad kurbuses

HEINO ARRAS abikaasaga
ALEKSANDER KIVI abikaasaga
ABEL PINTSON perekonnaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Baltlased — unustatud rahvas

„Readers Digest'i" artikkel balti rahvaste praegusest olukorrast

Populaarse ja suure tiraazhiga Ühendriikide ajakirja „Readers Digest'i" septembrikuu numbris ilmus Lawrence Elliott'i poolt kirjutatuna pikem Balti riikidele sümpatiseeriv artikkel, milles valgustati praegust õnnetut olukorda Eestis, Lätis ja Leedus.

Autor mainib, et eestlased, lätlased ja leedulased on unustatud rahvad ja konstateerib, et olümpia purjetamisregati korraldamine Tallinnas oli esmakordseks juhtumiks, kus olümpiavõistlused korraldati okupeeritud riigis.

Lawrence Elliott ironiseerib Eesti N. Liiduga „liitumise" üle kinnitades, et nüüd vaevalt veel mäletatakse, et see „liit" dikteeriti ette punaarmee poolt

ja ta tsiteerib ühte eestlast, kes talle kinnitas: „Saatke sõjaväge siit ära ja meie kuulutame homme välja oma iseseisvuse."

Ajakirjanik on ilmselt külastanud mitmel korral Balti riike ja tunneb sealset olukorda paremini kui paljud teised läänemaailma ajakirjanikud. Ta kirjeldab balti rahvaste suuri inimkaotusi, mida ta arvestab 20 protsendile elanikkonnast ja tõstab esile baltlaste töökust, oskusi ja leidlikkust,

mille tulemusena venelased on toonud suure osa oma tähtsamatest tööstusharudest Balti riikidesse.

Ta ütleb, et eestlased on teistest baltlastest õnnelikumas olukorras, kuna neil on lähemad sidemed Soomega. Elliottil on olnud muuseas kõnelusi ka eesti dissidendi Mart Niklusega, kes on andnud sisse sooviavalduse välismaale emigreerumiseks.

Ümberrahvustamise osas on praegu kõige ohtlikumas olukorras Läti, kuhu saabub massiliselt venelasi. Leedut vaadeldes nendib ajakirjanik, et seal mängib katoliku usk märkimisväärset rolli ja venelased on usu välja rookimisel väga ettevaatlikud ja tagasihoidlikud. Leedu on ümberrahvustamise tulemusena kõige vähem kannatanud, kuna seal on 80 protsenti elanikkonnast leedulased.

Projekt 770 Ümera mälestamiseks

Lembitu malev alustas uut tegevusaastat

Laupäeva, 20. septembri hommikul toimus Torontos Sherwood Pargi kõrgemal künkal skautüksus Lembitu Maleva pidulik koondus uue tegevusaasta alguse puhul. Hooaja — arvult 31. — avas maleva juht Harold Kivi ja juhatas poiste üleminekut uutesse allüksustesse. Tulevikuplaanidest vestles maleva vanem Heino Jõe. Laulude ja juhtlausetega lõpetati üldosa ja allüksused istusid ringidesse nõupidamisele.

Lembitu Maleva juhtlause — „kui üks süda ja üks hing" — mille tänapäevale säilitas vaenlaste kroonik Liivimaa Hendrik, tähistab tänavu 770. aastapäeva. Seda juhtlauset levitati tõotusena üle kogu Eesti pärast hävitavat lööki, mis 1210. suvel saksa-liivi-läti ühendatud sõjaväele anti Ümera jõel.

Juhtlause levitamise võte näitab teatud organisatsioonilist oskust, mida meie esivanemad juba siis tundsid.

Tänapäeval kasutab seda eestluse vanimat juhtlauset ainult skautüksus Lembitu Malev.

Ajalugu ei avalda, kas ja kuidas Sakala Lembitu selle juhtlause loomisel ja levitamisel osaline oli. Igal juhul vastab juhtlause, mille originaalne sõnastus võib olla veidi erinev, Lembitu põhimõtetele ja vastupanu organiseerimise võtetele. Skautüksus Lembitu Malev pühendab oma 770-aastasele juhtlausele ühe osa oma eelseisva aasta tegevusest — koondnimega „Projekt 770". Maleva vanem Heino Jõe oma tulevikuplaanide vestluses häälestas poisse projektist osavõtuks. See haarab kõiki maleva liikmeid hundüdest kuni juhtideni.

Sherwood Pargi künkal nelinurgaks rivistatud skautüksus päikesepaistes lehvivate Eesti ja Kanada lippudega oli erakordne vaatepilt, mida pargis jalutajad ilmselt nautisid.

Tundeid segavalt võis mõjuda ainult see, et tseremoniil ei kostnud ainustki sõna inglise keelt.

Noolepoiste juht Alar Põldma kutsus rivi ette endised noolepoisid: Mikk Altosaar, Margus Kask, Andres Musta, Andres Nurm, Heiki Sillaste ja Tohver Timusk. Poistele anti üle nende nimenooled, mis hunduea kestel olid parviku nooletupes. Nüüd pannakse need mälestusesemetena kodus aukohale. Poisid ise aga lähevad üle skautideks. Skautrühma juhid Richard Laanvere ja Robert Vessmann saatsid skautrühmast vendurite-mõõgameeste üksusesse neli skauti: Leonhard Abe, Urmas Kori, Glen Leis ja Arne Lepp. Mõõgameeste üleminek nuiameesteks toimub nende üksuste omavahelisel kooskõlastamisel. Vanemskautideks läheb 14 vendurskauti. Maleva juht tutvustas poistele uusi noolepoisse ja kahte uut noolepoiste juhi: Maido Musta ja Ingrid Kivi.

Lembitu Maleva hundude ja skautide koondused toimuvad tavaliselt laupäeviti Peetri kiriku ruumides, noolepoistele algusega kell 10.00, skautidele kell 11.00.

Eriürituste puhul on kogunemine muul ajal ja mujal, millest teatatakse igakordselt. Üksused teevad õppekäike ja välikoondusi. Vendur- ja vanemskautide tegevusüritused toimuvad tegevuskava kohaselt kuid erinevatel aegadel.

Kuni oktoobri lõpuni toimub uute liikmete registreerimine Lembitu Maleva kõikidesse allüksustesse. Kontaktiks kasutada telefoni: Harold Kivi — 221-9735, Asko Kütti — 225-4543, Vello Soots — 491-3899.

Riigiteenijad hakkavad streikima

Kanada riigiteenijate ametiühingu Public Service Alliance of Canada president Andrew Stewart tegi teatavaks, et ametiühingu liikmed oma hääletusel on suure ülekaaluga otsustanud paremate palgatingimuste taotlemiseks streiki alustada. Ametiühing hõlmab 50.000 ametnikku, kes töötavad kogu Kanada ulatuses mitmesugustes valitsusasutustes, kaasaarvatud postivalitsus. Kui ametiühing otsustab oma valvetõkked üles seada postivalitsuse hoonete ette, siis võib see kaasa tuua uusi häireid Kanada postiteeninduses. Käesoleval nädalal tehakse veel katseid läbirääkimistega teenistujate nõudmiste rahuldamiseks kokkuleppele jõudmiseks. Kui see ei õnnestu, siis kuulutatakse streik tõenäoliselt välja järgmisel nädalal.

◎ 23. augustil suri Rootsis tuntud eesti arst dr. med. Paul Tease. Ta on sündinud 27. dets. 1895. Võttis velskerina ja vabatahtlikuna osa Eesti Vabadussõjast, õppis Tartu ülikoolis arstiteadust 1924—27, täiendas end Rockefelleri stipendiaadina röntgenidiagnootikas Pariisis, millele järgnesid aastail 1927—34 Haapsalu Lääne Maahaigla juhataja ja ülemarsti ülesanded, kus ta ka meremuda uurimisest kirjutas oma doktoritöö. Läks 1935 Tallinna Haigekassa haigla sisehaiguste osakonda ja oli aastail 1940—44 Tallinna Diakonisside haiglas juhtivalt tegev. Rootsis töötas Tervishoiu Valitsuse korraldusel ametiarstide ülesannetes erinevais paikades ja veel kolm aastat tagasi praktiseeris arstina Stokholmis. Vahepeal töötas kaks aastat Ameerika Ühendriikides. Ta oli tegev Arstide Seltsi üritustest kodumaal.

SWEDISH FURNITURE HOUSE

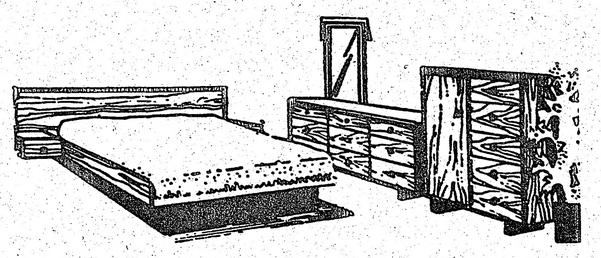

Riiulid, magamistoa-, elutoamööblid, lambid jm.

Suletekid ja tekkide katted jm.

Avatud: esmasp., teisip., neljap., reedel 9—9, kolmap., laup. 9—5

Astuge sisse ja vaadake ringi!

Nolte

SWEDISH FURNITURE HOUSE

495-6016

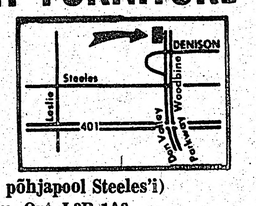

7498 Woodbine Ave. (½ miili põhjapool Steeles'i)
Markham, Ont. L3R 1A8

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Ari avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

TALVEREISID PÄIKESESSE:
Jamaica — 1 näd. alates $ 549 kanada
Barbados — 1 näd. alates $ 629 kanada
Cancun — 1 näd. alates $ 549 kanada
Acapulco — 1 näd. alates $ 499 kanada
Hawaii — 2 näd. alates $1049 kanada
(Hinnad ühelt isikult 2 inimesega toas)
(Hinna sisse kuulub lend, hotell, transport jm.)

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL TORONTO

Sügisesed reisid soodsalt —
JAMAICA DOMINICAN REPUBLIC
BARBADOS HAWAII
MEXICO FLORIDA J.M.
Hel. tel. 485-9437
KOHO TRAVEL
191 Eglinton Ave. E. Ste. 104,
Toronto, Ont. M4P 1K1

HILJA JUKKUM

KOKA-RAAMAT

Sinki on võimalik küpsetada mitme retsepti järele. Allpool esitame selleks viis moodust.

KÜPSETATUD SINK

½ tassi vahtra siirupit, 1 spl riivitud apelsinikoort, ¼ tassi apelsini mahla, ⅛ tl peenendatud nelki või vürtsi (allspice).

½ tassi valmisostetud „French Dressing"; ½ tassi pruuni suhkrut, maitse järgi „curry" pulbrit.

1 tass mett segatud ½ tassi apelsini marmelaadiga.

1 tass õuna- või punasesõstra tarretist segatud ¼ tassi riivitud mädarõikaga.

1 tass pruuni suhkrut, 4 spl mett, 4 spl ananasi mahla, ½ tl peenendatud nelki, 2 tl. sinepipulbrit.

Järelejäänud sinki võime kasutada vormideks.

SINGI JA MUNA VORM

2 tassi saiakuupe, 2 spl sulavõid, 3 spl võid, 3 spl jahu ja 1 tl soola, ⅛ tl pipart, 1 tl sinepipulbrit, 2 tassi singikuupe, ½ tassi riivitud juustu (soovitav Cheddar), 2 tassi piima, 2 spl tomatipüreed, 2 tl riivitud mädarõigast, 1 tl Worcestershire kastet, ¼ tl oreganot, veidi punapipart (cavenne), 6 kõvaks keedetud muna.

Saiakuubid pruunistame kergelt plaadi peal praeahjus. Lisame neile siis sulavõi ja segame. Valame pooled 1½ kvarti suuruse vormi põhja. Sulatame või keedunõus, lisame jahu, soola, pipra, sinepi ja punapipra. Lisame siis segades piima. Segame juurde tomatipüree, mädarõika, oregano jo Worcestershire kastme. Keedame kuni segu on paks. Vormi saiakuupide peale paneme singi kuubid ja viiludeks lõigatud munad. Valame peale ülejäänud saiakuubid ja juustu. Valame üle kastme ja küpsetame 400° F juures kuni on läbi kuum ja pealt kergelt pruun.

SINGI JA JUUSTU VORM

½ tassi hakitud sibulat, 1 spl võid või margariini, 2 tassi kuubistatud sinki, 3 muna kergelt lahtiklopitud, 1 tass riivitud juustu (Cheddar), 2/3 tassi peenendatud küpsiseid (crackers) 1½ tassi piima, veidi pipart.

Sibula praeme võis helepruuniks ja segame kõik retseptis antud ained. Valame segu 10x6x1½ tolli suurusesse vormi. Küpsetame 350 F juures 45—50 minutit — kuni proovimisel nuga puhtalt vormist välja tuleb.

PÜHADESAI

2 pärmikuupi, 2½ tassi leiget piima, 1 tass jahu, 6 muna, 1 tl soola, 1 tass suhkrut, 1 tass sulavõid, 2 spl riivitud sidruni koort, 5½ tassi jahu, 1 tass rosinaid.

Pärmikuubid lahustame leiges piimas, lisame esimese jahu ja segame. Laseme kerkida. Munad vahustame suhkruga, lisame soola, sulatatud või ja riivitud sidruni koore. Vahustame seni kuni saame kerge vahu. Segame vahu kergitisega, lisame jahu ja rosinad ja sõtkume taigent umbes 10 minutit. Laseme soojas kerkida, aegajalt taigent alla surudes ja uuesti kerkida lastes. Määrime ümmarguse kõrgema vormi võiga ja täidame umbes ⅓ vormi taignaga. Laseme kerkida. Küpsetame 375 F juures umbes 10 minutit, keerame siis temperatuuri alla 325 F peale ja küpstame umbes 30 minutit, keerame temperatuuri 275 F peale ja küpsetame veel 15—20 minutit. Kipub sai pealt liiga pruunistuma, katame pealt alumiiniumpaberiga.

KEETMATA PASHA

1 nale kuiva kohupiima, ½ tassi võid, 1 tass suhkrut, 2 munarebu, 3—4 kõvaks keedetud munarebu, ½ tassi vahukoort, ½ vaniljekauna.

Kohupiima surume läbi sõela, vahustame või ja suhkru, lisame munarebud. Kõvakskeedetud munarebud surume läbi sõela ja lisame vahule. Segame juurde kohupiima ja ülejäänud ained. Vaniljekauna poolitame pikipidi ja noaga kraabime maitset andva sisemise osa — viimase lisame segule. Valame nõrgunud pasha vormi. Selle puudumisel võime kasutada lillepotti. Laseme üle-öö nõrguda.

KEEDETUD PASHA

2 naela kuiva kohupiima, ¾ tassi võid, ¾—1 tass suhkrut, 4 munarebu, 1 muna, ¾ tassi vahukoort, ½ tl soola, ½ tassi hakitud mandleid, ½ tassi hakitud suhkrustatud puuviljasid (osa sellest rosinaid või korinte) 1 vaniljekang.

Kohupiima surume läbi sõela, või vahustame suhkruga ja lisame kohupiimale. Klopime munarebud munaga ja lisame segule. Segame juurde kõik ülejäänud ained. Valame segu paksupõhjalisse keedunõusse ja kogu aeg liigutades kuumutame segu kuni näeme esimest keemise mulli. Eemaldame keedunõu tulelt ja kergelt kloppides jahutame sega. Kloppimine annab pashale ühtlaselt sileda ja koheda välimuse. Valame sega marliga vooderdatud pashavormi või selle puudumisel lillepotti ja laseme üleöö nõrguda. Enne lauale andmist lööme vormist välja ja võime kaunistada värske puuviljadega.

RISTSÕNA NR. 1042

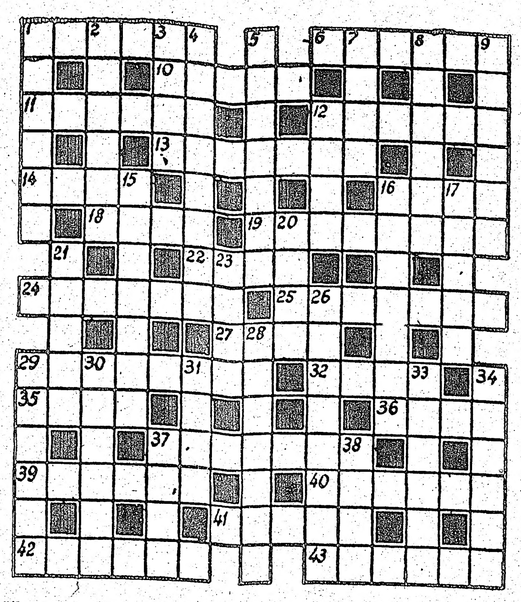

Põikread: 1. Muistne Eesti maakond, 6. Hirm, 10. Hoiab laeva paigal, 11. Seadmed laevaliikluse võimaldamiseks sisemaa veekogude vahel, 12. Kohad, paigad, 13. Hambaarst, 14. Mehenimi, 16. Juustulinn Hollandis, 18. Pikem matk, 19. Taimi kasvama panema, 22. Soome mehenimi, 24. Vaenlane, 25. Periood Eesti ajaloos, 27. Naisenimi, 29. Kasulik putukas, 32. Loomatoit, 35. Väike laps, 36. Soliidne naine, 37. Kullaga katma, 39. Ilutaim, 40. Teatud viisil häälitsema, 41. Neiu, 42. Kaasomanik, 43. Isupuudus

Püstread: 1. Teistele teadmata, 2. Endisaegne pikkusemõõt, 3. Väike saar, 4. Kuulus taanlane, 5. Võimeline, 7. Haige abistaja, 8. Mitte heledä, 9. Sõda pidama, 12. Kohta, paika, 15. Tütarlaps, 16. Malendid, 17. Prantsuse füüsik, kelle nime kannab üks mõõtühik, 20. Maitseaine, 21. Muistsete eestlaste juht, 23. Metsataim, 26. Endine Eesti peapiiskop, 28. Nupukas, 29. Jaapani keisri tiitel, 30. Koduloomade elamu, 31. Linn Etioopias, 33. Vähevõitu 34. Süüleleks 37. Sadamalinn Soomes 38. Kitsas.

RISTSÕNA NR. 1041 LAHENDUS

Põikread: 1. Krakov, 5. Korjus, 9. Äratama, 10. Ahel, 11. Saav, 13. Tone, 15. Mõra, 17. Aru, 18. Alpar, 21. Tal, 22. Namur, 23. Erika, 24. Elund, 25. Ukaas, 27. Ilves, 30. Sel, 31. Tants, 34. Ara, 35. Uluk, 37. Thea, 38. Laeb, 40. Aaaa, 42. Peetrus, 43. Vapper, 44. Arukus.

Püstread: 1. Kastan, 2. Kähe, 3. Ore, 4. Valel, 5. Kassa, 6. Oma, 7. Raam, 8. Sigala, 10. Anum, 12. Võti, 14. Oraakel, 16. Rakvere, 18. Arest, 19. Pruun, 20. Redis, 25. Usutav, 26. Alul, 28. Vaha, 29. Saatus, 32. Auber, 33. Taara, 36. Kapp, 37. Tasu, 39. Eee, 41. Aur.

© Laupäeval, 13. septembril korraldati Baltimore Eesti Majas puhastamistalgud, et paljude organisatsioonide ühist kodu muuta hubasemaks, mugavamaks ja ilusamaks. Praegu on sealses Eesti Majas ruumi eesti koolile, rahvatantsugrupile, mees- ja naiskooridele, skautidele, gaididele, teatrile, „Oma Poiste" lauluansamblile ja muidugi kaaseestlastele.

© Austraalia kõige lootustandavamaks korvpalluriks peetakse Raoul Tuult. Tema isa, Ivo Tuul, on suur spordihuviline. Ta on praegu Eesti Spordiliidu esimees Austraalias.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Karin Saarsen — LOHENGRINI LAHKUMINE	4.50	30
Herbert Salu — UTOOPIA JA FUTUROLOOGIA	4.50	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Leho Lumiste — ATLANDI AKNAL	2.10	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Sälme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

ASTA WILLMANN

Seal kus voolab Amazonas

7.

Ja nõnda siis hiljem sängis, muljudes paindlikuks mesilasevahast kõrvatappe, millede ühes otsas vahukummist padjakesed, jatkub mõtteväge veel vaid teadmiseks, et nendelt peab nüüd saabuva kaheksa tunni kestel põrkuma tagasi kogu miljonite-linna tehnoloogiline kära, — imeasjad küll, nagu Caramuru tuletegemise kunst omal aja — muigan oma viimse muige enne uinumist.

Que lindo dia — kui kaunis päev . . .

Rõõmsalt meelitav hommikueine

Toa juurde käib hommikueine, ent ep ole seetõttu teps kontinentaalselt kõhnavõitu nagu enamasti Euroopas, ja ei sära ta ka peekonirasvas ning munakollastes ega tilgu vahtrasiirupist nagu Manhattanil, kus ta toa juurde ei käi, vaid on rõõmsalt meelitav oma rohkete puuviljaliudadega, iga suutäis kui ime, küpsend lõpuni varrel või vaol: papaja, vesimelon, eriti aga ananas, millele siin seda nime nagu ei tahakski anda ja nõnda hüüan teda siis kohalikus keeles — abacaxi; kirevilja, maracuja, s.t. „passionfruit'i" mahla ent sülitaksin kohe välja, nii imal teine nagu saab olla üksnes kire järelmaik! — igal juhul löövad üpris kiretuina näivad prantssaiad oma värske, puhta lõhnaga vaat' et kõik veel üle ning jogurt samuti, ep ole ka juustu ning lihaviilud laita, pisibanaanidest rääkimata, millele kõigele paneb mõnusa tipu kohv, tee või kakao, — copo grando, s.t. suurest tassist, sedapuhku. Päevatarbeks täitsa vundamendi materjal, koguni veel ülearuses rohkuses, nii et sageli pole tahtmistki midagi „peale ehitada".

Kuigi tervis on käes, kõht täis ja meel rõõmus, jäägu jalakäimine siiski eilseks elamuseks, sest looma-aeda me enne õhtut sedasi jõuaksi — vastamaks jaaguari salakavalale pilgule samaga ning võrdlemaks „Jose Carioca", äraseletatult, papagoi värvikirevust inimese ehtimis- ning matkimislustiga.

Loomaaed, Rahvamuuseum, staadion

Quinta de Boa Vista on tegelikult sootuks suurem kui looma-aed, mis moodustab vaid osa kunagisest kuningapargist, korrastet teede ja eksootiliste tiikidega ja, muidugi, barokse palee endaga, millest on saand Rahvamuuseum; ligilähedal asub ka Indiaani Muuseum ning teispoolt suurt teed Maracana algpalli staadion, valmind maailma-mängudeks 1950 a. ning mahutades mõnede ütlemist mööda 150 000 hinge, teiste suud mööda jällo koguni 200 000, vastavalt iga ütl ja isamaaluse kraadile.

„Vallikraav", mis käib ümber staadioni-ala, olevat kaevatud „kaotajate kaitseks", et mine tea, mis nendega võib juhtuda kui brasiillaste tulimeelsus välja lööb . . . Poliitikutel on siin selles suhtes siiski vähem karta kui mujal Ladina-Ameerikas, kontinendi veriste revolutsioonide ning gerilja-tegevuste kõrval jäävad Brasiilia omad kaunikesti kahvatuiks, või on lausa naljanumbrid. Nii näiteks olevat 1922 a. Copacabanas toimund suur valitsuse vastane massmiiting, resolutsiooniga järgmisel pühapäeval valitsuse hooned üle võtta, ent kui keegi olevat äkki küsind, et mis siis, kui juhtub sadama . . . ? — olevat lootusetult taas laiali longitud.

Niisiis — loomaaed. Jaaguar on platsis, ent ei erguta südamelööke, nähtud on teda ennegi, tapiire samuti; mudaste sõnajalgade vahel venivad paar viletsat boamadu, San Diego loomaaia toredatega võrreldes ilmselt alatoidetud. Külgetõmbe numbriks on rahvale aga lõvid, kaamelid, kaelkirjakud, jõehobused ja elevant — puha „välismaalased" ja nõnda vaatleme meie siis omainimesi, noid cariocasid, kes siia tulnud pühapäevseks äraolemiseks lausa põlvkondade kaupa.

Suured klassivahed

Kes nad oma ühiskonnas õieti on? Teadupärast ei juhtu siin nagu juhtus Eestis, et Petseri või Võrumaa põhjast tuldi Tallinna näitusele või laulupeole ning seda täie iseteadvusega, mispuhul käidi sama iseteadvalt ka Kadriorus kõndimas, siinne „caboclo", segaverelise maamees, moodustab alamklassi, „povo", vaese klassi ning vahemaa tema ja keskklassi, linlase ning kõrgklassi vahel on tohutu, vaat' et lausa pärandatav, ning seda antud ühiskondlike ja ka geograafiliste olude tõttu, ehkküll liikumist ühest klassist teise ei takista ükski seadus ega raassi-eelarvamus.

Ülespoole nihkumine on aga enam kui raske; näiteks, Pernambuco „caboclol", kes aastasadu eland nälja ning ignorantsi piiril; pole temal aimugi, et haridusest elus võiks abi olla, tema vaatab haridusele kui kurjale, mis laste näol võtab temalt nii hädavajaliku maksuta tööjõu, sestap tõmbab ta oma lapsed mõne-aastasest, maksuvabast algkoolistki varem välja kui ette nähtud ja ka muidu nii sageli kui saab ja nii jääb küll veel kauaks ta osaks kestev vaesus ja päratu ignorants.

Ei aita teda seegi asjaolu, et füüsiline töö siin maal pole veelgi au sees, et maksavad möödund sajandi väärtused, maksab hariduse kõrval ka veel väljanägemine — riietus, maitse, kodu, mööblitükid, vaibajupp. Kõrgeim keskklass, viimasel ajal paisund nii riigiametnike, s.t. kasvava bürokraatia ning tööstuslik-kaubandusliku tõusu arvel, tunnistab esmajoones advokaate, arste, insenere, istandike omanikke, eksekutiive ning perifeeriliselt ka lihtselt valgekraega kontoriametnikke, kes kõik püüavad elada enamvähem „seisusekohaselt", pidada teenijat, süüa valge linaga laualt jne.

Vastikus füüsilise töö vastu

Nende vastikus füüsilise töö vastu on sügav, sedavõrd koguni, et ole, või Ameerika miljonär, ent kui sa brasiillase silme all juhtud traktoritki juhtima, kaotavad su miljonid tema mõõdupuul poole oma väärtusest. Või nii vähemalt kõneldakse.

Lõunas on lugu teistsugune — peamiselt sinna kogunend Europa, s.t. saksa ja shveitsi immigrantide tõttu. Lühidalt: kuigi maksab rassi-demokraatia, mille üle ollakse üpris uhke, kuigi segaverelisi on olnud juba impeeriumi aegadest tähtsatel kohtadel, kaldub ülemkiht aina enam heleda või koguni valge nahavärvuse poole, sest klassiteadlikkus tunnistab seda sootuks enam kui pärivust — pole oluline kes su esivanemad või vanemad olid, neegrid mulatid või indiaanlased, oluline on naha heledus ja rahakoti raskus. Ja nõnda on klassivahed ka shokeerivad ning umbes pool rahvastikust ikka veel kirjaoskamatu, kuigi teine pool seevastu üpris haritud. Ja nõnda on vaesuse viirus ka lausa endeemiline.

Kummalised nimed

Ümberringi kekslevad lapsed, heledad kingad-sokid, puhtad kleidid, püksid, siidlehvid — linnakodanikest valgekraelaste uus sugupõlv. Mis võiks olla, näiteks selle pisikese põnni ristinimi, kes mu eest palli püüdes mööda jookseb? Teritan kõrvu, et kuulda kui hüütakse, ent aru ei saa, või ma lihtselt ei usu oma kõrvu, sest brasiillased armastavad päris üldise ületrumpamise korras anda lastele enneolematuid nimesid, umbes nagu Joosep Toots, soovides rätsepmeister Kiire nooremale pojale nimeks Kolumbus Krisostomus, mis Julk Jüri, s.t. köstri kainel vastuseismisel jäi lapsele siiski andmata.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24 tunni telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

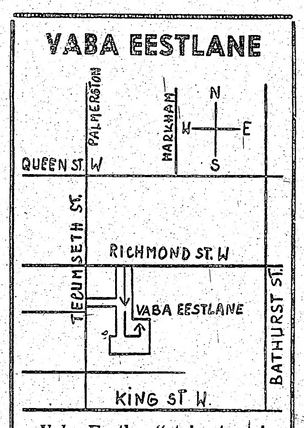

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7875

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks tolli ühel veerul	$3.50
esiküljel	$4.—
tagaküljel	$3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: [illegible]
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon 223-0080

Kuidas loodi maailm

Jutud maailma loomisest on alati inimesi huvitanud. Peagu igal usul on oma seletus, mis enamasti sisaldab kõik usu osad. Läänemaises kultuuris on levinud usk, et jumal lõi taeva ja maa ja ütles „Olgu valgus ja valgus oli", ning et ta neljandal päeval tegi päikese, kuu ja tähed.

Vana rootsi usu järgi toimus maailma loomine vähema dramaatilisusega. Rootslane Snorre Sturlasson kirjutab, et alguses polnud mitte midagi. Ainult suur lõhe tule ja külma piirkondade vahel asendas kõiki muud. Soojus sulatas mõned jäätükid ja nendest veetilkadest kasvas hiiglane Ymer.

Tema kehast tegid jumalad maakera, taeva ja mere.

Kuigi usulahud on alati katsunud maailma loomist omamoodi seletada, leidub ka küllalt teistsuguseid seletusi, mis ainult vähesel määral sisaldavad usulisi momente. Soome rahvuseeposes Kalevalas on juttu Luonnotarist, taeva tütrest, kes laskus merepinnale. Tema põlvele ehitas vesilind pesa. Kui lind haudus oma muna, läks põlv nii soojaks, et Luonnotar värises korraks ja muna läks katki. Jäätmed ei läinud kaduma, neist said maakera, taevas, päike, kuu, tähed ja pimedus.

Loomisjutustused kirjeldavad ja selétavad maailma olemasolu. Kuna jutustused on nii võõrad inimeste igapäevastele elamustele, peavad need sisaldama midagi jumalikku, et olla usutavad.

Ja vastupidi: usk ilma jumalikku seletuseta on rohkem mingisugune muinasjutukogu.

Aga kõik loomisjutustused ei tarvitse olla rajatud usule. Moodsatel teadlastel on oma arvamine, mis on sama julge ja fantastiline kui usulahkude arvamised. Detailide suhtes ja laiuses ja sisemises konsistensis haarab see hoopis rohkem kui ükski usk. Sel on peale selle eelis, et seda pole ainult võimalik lugeda pühadest raamatutest, vaid seda on võimalik igapäevases elus ise uurida. 1973. a. Nobeli auhind anti füüsikule, kes uuris kiirgust, mis sai alguse 10 miljardi aasta eest vastsündinud maailmalaotuses, mis oli ainult 700 000 aastat vana.

Füüsikutel on maailmalaotuse loomise mudel. Selle järgi sündis maailmalaotus suures lõhkemises, „the big bang", mis toimus samaaegselt kogu maailmalaotuses ja ajas kõik partiklid üksteisest eemale liikuma.

Mõni sajandik sekundit pärast lõhkemist oli temperatuur umbes 100 miljardit kraadi, mis on hoopis rohkem kui üheski kuumas tähes nüüdsel ajal.

Harilikku mateeriat polnud olemas, ainult aatomite jäätmed ja lõpmatult palju valgust. Valgusest sündis mateeriapartikleid, mis kohe hävisid. Selle „pudru" tihedus (raskus) oli umbes 4 miljardit korda suurem kui veel.

Jahtumine toimus kiiresti — umbes kolm minutit pärast lõhkemist oli temperatuur „ainult" 1 miljard kraadi. Siis sündisid kõige kergemad algained vesinik ja heelium. Aeglaselt muutusid need aatomiteks, mateeria külgetõmbejõud koondas mateeria suurteks pilvedeks ja lõpuks taevakehadeks ja galaktikateks, milliseid praegu näeme taevas.

Loodusteaduslik kirjeldus loomisprotsessist on muidugi hoopis keerulisem kui ülalpool kirjeldatu.

Pärast esimest sajandikku sekundit on juba võimalik suure tõenäolisusega kirjeldada tähtsaimaid osasid protsessis. Kirjeldus pole kuidagimoodi lihtsalt väljamõeldud. Kõik praegune teadmine on koondatud suurde teooriasse. Praegust arengut on „tagurpidi" arvestatud ja selle arvestuse tulemustest on tehtud järeldused maailmalaotuse sünnist.

Mudel pole kuidagimoodi täiuslik ega lõplik. Aga see on väärtuslik mudelina, kuna selle abil on võimalik jätkata uurimisi. Kui see kord asendatakse uue mudeliga, oleneb see kindlasti uurimistest, mis on tehtud praeguse mudeli alusel.

Tegelikult katsutakse seletada olukorda juba enne „big bangi". Katsutakse mahutada kõik külgetõmbamisjõud ja teised jõud samasse teooriasse. Kui see oleks võimalik, siis oleks ka võimalik kirjeldada kõiki siiani tuntud füüsilisi sündmusi.

Mis oli enne aasta nulli? Võib-olla võib aeg — nagu temperatuur — olla null. Praegu kasvab maailmalaotus — kehad liiguvad üksteisest eemale. See on esimese lõhkemise tulemus.

Kui maailmalaotuses on küllalt mateeriat, siis hakkavad taevakehad lõpuks jälle koonduma.

Lõpuks, võib-olla 100 miljardi aasta pärast, purustub mateeria jälle kõige pisimateks osadeks ja energia muutub nii tihedaks kui üldse on võimalik, kuni toimub uus lõhkemine. Praegu me veel ei tea, kas mateeriat on küllalt selliseks arenguks. Praegused uurimised on veel liiga ebakindlad ja pole veel võimalik teha täpsemaid järeldusi mingis suunas.

Mudeli edasiarendamine on väga raske ja nõuab asjatundjate, absoluutsete spetside tööd. Õnneks jääb neil mõnikord aega ka teistele neid asju seletada.

Steven Weinberg, ameerika füüsik Nobeli auhinna klassis, on kirjeldanud maailmalaotuse sündi raamatus, mis kannab tabavat nime „Esimesed kolm minutit". Raamatus on kerges keeles kirjeldatud põnevad esimesed minutid maailmalaotuse ajaloos.

Võib-olla on raske iga detaili jälgida, aga üldjooned on väga selgelt kirjeldatud heas keeles, nii et kõik peaksid sellest suutma aru saada.

Aga milline põhjus on harilikul inimesel neisse probleemidesse tungida? Vastus on lihtne: Kõik peaksid teadma pisut nendest probleemidest, millega teadus praegu tegeleb.

Paljud teadlased on kaua aega väitnud, et loodusteaduses ei peitu ainult majanduslik areng vaid ka palju esteetikat. Teoreetilised arutlused maailmalaotuse sünnist annavad teadlasele sama sügava rahuldusetunde kui mõnele luulearmastajale luulekogu. Samuti võib õhtutaeva poole vaatamine anda sama elamuse kui klassikalisse muusikasse süvenemine.

(EP)

Mag. Harald Luning 70 a.

14. septembril 1980 tähistas Harald Luning oma 70 a. juubeli sünnipäeva. Sellel päeval oli tulnud teda õnnitlema arvukas kogu sõpru. Nii nagu ennem Long Islandil, nii on tema nüüd ka siin Lõuna-Floridas, üks armastatumaid rahvuskaaslasi.

Juubilar sündis Tartus 12. septembril 1910. Kooliaastad möödusid Tartus. Noorena oli ta mitmekülgne sportlane. Eestit esitas ta sõudesportlasena, olles spordiselts „Taara" meeskonna liikmeks. 1941 jõudis ta abi-elu-sadamasse, õnnelikuks kaasaks sai Erna Liivak. Nende poeg Rein, praegune Rahvuskomitee liikme kandidaat, sündis 1943. Põgenikutee viis neid Saksamaale. Siin, Pinnebergi ülikoolis, saavutas juubilar magistri kraadi majandusteaduses. USA-sse saabusid Luningud 1950. a. Juubilar, rakendades ülikoolis omatud teadmisi, asutas kaks firmat: „Esto Drywall" ettevõtte ja „Reina Construction" company. Olles kahe firma presidendiks jätkus temal siiski veel energiat rahvuslikuks tegevuseks. Ta oli mitmekordne Long Islandi Eesti Seltsi esimees.

1975. a. asusid Luningud L.-Floridasse, Boca Ratoni. Ka siin võtab juubilar elavalt osa rahvuslikust tööst, kuuludes L.-Florida Eestlaste Koondise juhatusse. Tema kogemused on olnud suureks abiks Koondisele ja selle ürituste läbiviimisele. Akadeemiliselt kuulub H. Luning korp. „Ukuensis'isse".

Harald, Sinu sõbrad soovivad Sulle veel palju tegevusrikkaid aastaid. Rahvuskaaslased vajavad Sind!

SÕBRAD

wintario Bumper Bonus Draw

OCTOBER 2

Over $5,500,000 in tax-free prizes.*
Including $2,000,000 in bonus prizes.

70 BONUS PRIZES*
10-$100,000
10-$50,000
50-$10,000

30 GRAND PRIZES**
6-$100,000
24-$25,000

**Based on 6 million tickets issued.
*No subsidiary prizes.

SEITSMEST ARVUST KOOSNEV BOONUSE LOOSIMISE PILET annab teile võimaluse võita ühte kümnest 100.000 dollarilisest, ühte kümnest 50.000 dollarilisest ja ühte viiekümnest 10.000 dollarilisest Bumper Bonus võitudest. Kui teie boonuse loosimise number vastab täpselt mõnele 70-nele väljatõmmatud boonuse loosimise numbrile, siis olete ühe 10.000, 50.000 või 100.000 dollarilise võidu võitja!

REGULAARNE KUUE-ARVULINE PILETINUMBER annab teile võimaluse võita ühe kuuest 100.000 dollarilisest või kahekümneneljast 25.000 dollarilisest suurest võidust (Grand Prizes), millele lisanduvad 331.914 muud võitu. Kogusummas loositakse välja 3.618.000 dollari väärtuses maksuvaba võitusid!

Jälgige Wintario Bumper Bonus loosimist televisiooni otseülekandes neljapäeval, 2. oktoobril, kell 9 õhtul. Kuid ärge unustage piletit ostmata. See maksab ikka veel ainult 1 dollar. See neljapäev võib olla teie õnnepäevaks.

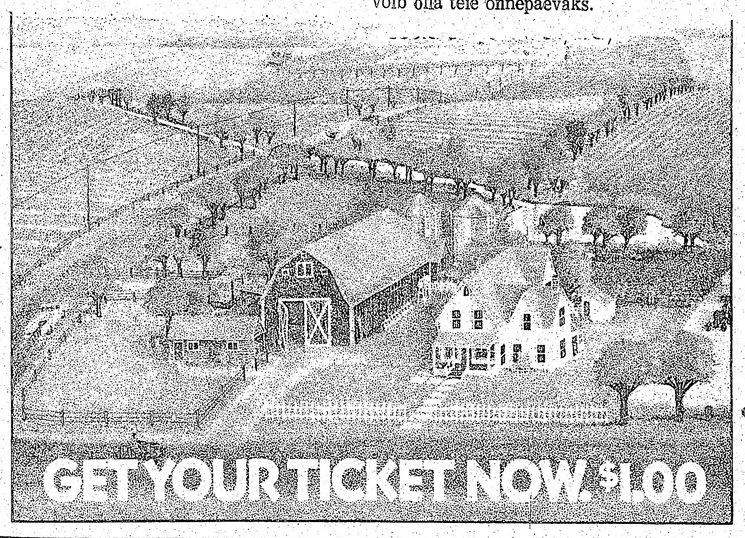

KALEVIPOEG
Õppe- ja tööraamat
Hind $3.00
Saadaval VABA EESTLASES
Abistamiskomitees
kooliõhtutel Eesti Majas
Postiteel: L. Marley, 149 Bishop Ave. Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Postikulu 50 c

Müügil:
Vaba Eestlase talituses
„EESTLASED KANADAS"
Hind $ 30.— + saatekulu 70
670 lk. koos fotodega

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

ILMUS
Heino Jõe
LUGU KÄBIST LUGU KÄNNUST
Vana-Eesti sõnas ja pildis
noortele ja vanadele
$2.— + postikulu 31 c
Müügil VABA EESTLASE talituses

Aarand Roos'i
„JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS"
Juutide kuningas oma jüngritega Eestis! Mida arvasid sellest meie esivanemad ning rahvaluule sangar Kalevipoeg — ja mida arvame meie ise?
Müügil VABA EESTLASE talituses
Hind $6.—, saatekulu 40 c

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi
(mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 25. septembril 1980 — Thursday, September 25, 1980

KIREV MAAILM

TOKIO — Toyota autotööstus eksportis Ameerika Ühendriikidesse kuue esimese kuu jooksul 372.112 sõiduautot ja loodab, et nõudmine nende järele kestab sama suurena aasta lõpuni. Toyota müük on kasvanud 19% ehk peagu viiendiku võrreldes eelmise aastaga. Toyota tööstuse juhid ütlevad, et ameerika autotööstus ei ole võimeline veel täitma inimeste nõudeid väikesele ja ökonoomsele autole. Ameerika autotööstus saatis hiljuti märgukirja valitsusele, et see kaitseks ameerika tööstust jaapani autode vastu. Tänavu on olukord selline, et iga neljas Ameerikas ostetud auto on valmistatud Jaapanis.

KAIRO — Egiptus on paljastanud Liibüa diktaatori Muammar Gadaffi viimase konspiratiivse triki: katse mürgitada Egiptuse 1,5 miljonit lammast, milleks pidi 750 tonni mürgitatud loomasööta Egiptuse Vahemere rannikule paigutatama, kirjutati ajalehes „Al Ahram". Üks kreeka laev sõitis tahtlikult rannikul madalikule Liibüa-Egiptuse piiri lähedal möödunud veebruaris, mille lastiks oli mürgitatud loomasööt. Seda pidi jagatama karjastele läänepoolses kõrbes. Egiptus on kuulutanud välja alarmiolukorra Liibüa piiri lähedal ja vahekord kahe riigi vahel on üha enam teravnenud.

NEW YORK — Juba vanast ajast on tuntud tõsiasi, et maapinna koosseis mõjutab taimede kasvu. Ühendriikides on arendatud menetlus, millega avastatakse maagiesinemisi, uurides puude latvu lennukist. Maagiesinemise kohal saavad puud maapinnast metalle eri viisil ja seda on võimalik näha väiksest muudatusest leherohelises. Leherohelises johtunud muudatus on märgatav valguse lainepikkuses, mis maagialal on erinev. Selle menetlusega leitakse niklit, vaske ja tsinki.

GENF — Argentiina inflatsiooniprotsendid olid möödunud aastal maailma kõrgeimad. Rahvusvahelise Tööturuorganisatsiooni ILO arvates tõusid seal hinnad 140%. Teisel poolel inflatsiooniprotsentidega oli Kuwait, kus hinnad tõusid ainult 4,4%. Liitunud Rahvaste Organisatsiooni tööorganisatsiooni raportdi kohaselt on 1979. a. tugeva inflatsiooni põhjustajaks peamiselt just maailma õlihinna tõstmine. Hinnad tõusid kõige rohkem siiski Lõuna-Ameerikas, kus ainult üksikud riigid jäid allapoole 30%.

MARSEILLE — Itaalia uus-fashist Marco Affatigato, keda kahtlustatakse Bologna raudteejaama pommi paigutamises, mis surmas 83 inimest, on antud välja Itaaliale kõva valve all. Ta arreteeriti Prantsuse Riveras 6. augustil, neli päeva pärast pommitamist, kuna ta sarnaneb mehele, kes jättis oma kohvri Bologna raudteejaama enne plahvatust.

ATEENA — Kreeka kultuuriministeerium on alustanud suuremat põhjalikku uurimust haruldase arheoloogilise leiu hävitamise üle, mis oli pärit 10. sajandist e. Kr., võib-olla varajasemast kreeka templist. Üks ametnik ütles, et mingisuguses bürokraatlikus segaduses on ehitusluba antud suvila ehitamiseks Euboa saarele. Suvekodu ehitades hävitati muistne kivimüür, mis oli kolm jalga kõrge.

HELSINGI — Soome on tänavu olnud ilusate ja soojade ilmade tõttu eriti rikkalik kurgisaak, nii et kasvatajail on raskusi nende müügiga. Kurgisaak on peagu samaaegselt valminud ja nüüd tuleb saak imeodavalt ära anda. Ainult sellised kurgikasvatajad, kes tegid kevadel suurmüügilepingu äridega, on saanud oma saagi eest paremat hinda. Kurgikasvatajad on nüüd hädas pöördunud valitsuse poole, et see katsuks lahendada ületoodangu küsimust, eksportides osa kurke Rootsi ja Kesk-Euroopasse, kuid ka seal on praegu oma kurke külluses saada.

Esimene koolipäev oli tähtsaks päevaks Ingrid Laarile (vasakul), **kes alustas õppimisega T.E.S. Täienduskoolis, tema kõrval olev Maaja Leivat kaunis ESTO-80 särgis peab veel ühe aasta ootama, elavas vestluses EKN abiesimehe Laas Leivatiga.** Foto: Vaba Eestlane

Täna on juttu

Rahvateaduse vilets olukord Eestis

Etnograafiliseks uurimuseks puuduvad plaanid ja vastava ettevalmistusega isikud

Kodumaises kultuuripropagandas kiideldakse meeleldi rahvusteaduste kõrge tasemega, tuuakse võrdlusi iseseisvusaja oludega rakendatud personali jne. alal (mis on ju vildakad, sest areng oleks iseseisvas Eestis kahtlematult edasi viinud).

Lähemal vaatlusel aga paljastuvad väga tugevad puudused tolle ilusa fassaadi taga. Viimasel ajal on kodumaised kultuuritegelased ise ajakirjanduses juhtinud tähelepanu paljudele puudustele. Nii on paljastatud näiteks päris katastrofaalset olukorda teaduslike raamatukogude alal.

Ajakirjas „Keel ja Kirjandus" nr. 6 — 1980 kirjutab Igor Tõnurist sel puhul etnograafia olukorrast, teadusliku töö tegijate puudusest sel alal — ja enne kõike sellest, et tegelikult (pärast seda, kui venelased Raadi mõisas asuva Eesti Rahva Muuseumi põlema pommitasid)

et ole ruume, kus võiks välja panna Eesti Rahva Muuseumist päästetud rikkaliku vanavara.

„On üldtuntud fakt, et ühiskonna ja kultuuri arengu teataval tasemel ja teatavates tingimustes hakatakse vana, traditsioonilise talupojakultuuri elemente viljelema ning alal hoidma, isegi edasi arendama täiesti teadlikult (näit. rahvalooming taidluses, rahvariided, etnograafiline suund tarbekunstis või arhitektuuris jne). Mida rohkem kaovad endised etnilised jooned rahva igapäevasest olmekultuurist, seda tungivamaks muutub vajadus fikseerida ja lahti mõtestada traditsioonilise rahvakultuuri kõiki avaldusi. Sotsiaalne tellimus seda laadi uurimuste järele on ilmne.

Kuid ka nüüdisaegses elus, olmes ja kultuuris on rohkesti etnograafide tähelepanu vajavaid probleeme. Näiteks milles väljendub tänapäeval see „tabamatu" etniline spetsiifika. Suurt huvi pakub tänapäeva kombestik, perekond, rahvakultuuri ja taidluse roll igapäevases elus, vaba aja veetmine jne. Paraku peame konstateerima eesti etnograafia mahajäämust selles osas. 1966. a. ilmunud „Võru rajooni kogumikuga" (Etnograafiamuuseumi aastaraamat XXI) kaasaja etnograafiline uurimine õieti katkeski. Mujal NSV Liidus kui ka välismaal on kaasaja uurimine edenenud jõudsamalt. On laienenud teemade ring, on tekkinud uued suunad, tõusnud uurimuse tase ja — mis peamine — on väja kujunenud vastava ettevalmistusega uurijate kaader (mida meil pole).

Eestis piirdub kaasaaja etnograafiline uurimine enamasti juhukirjutistega. Kaasaja etnograafiliseks uurimiseks on tarvis plaanipärasemat ja laiahaardelisemat tööd ning eriettevalmistusega uurijaid.

Eesti nõukogude etnograafia teatav mahajäämus on seletatav eeskätt organisatsioonilise ja materiaalse olukorraga. Uurimistöid juhtiv ja koordineeriv organ praegu Eesti NSV-s puudub. Meil on kaks puhtalt etnograafiale spetsialiseerunud asutust: Etnograafiamuuseum Tartus ja Vabaõhumuuseum Tallinnas. Mõlemad kuuluvad Kultuuriministeeriumi süsteemi ning on seega eelkõige kultuurihariduslikud asutused. Ajaloo Instituudis töötab 7-liikmeline etnograafide rühm, kes on ühendatud kultuuriuurijatega kultuuriloo ja etnograafia sektorisse. On selge, et puhtteaduslikku tööd saavad teha vaid Ajaloo Instituudi etnograafid. Just neilt oodataksegi organisatoorset ja koordineerivat tööd kogu eesti etnograafia osas. Praktiliselt on see aga võimatu, sest pole ju isegi etnograafia sektorit! On ainult rühm, ja sellegi sisuline juhtimine toimub tegelikult kollegiaalsetel alustel. Mõistagi puudub Ajaloo Instituudi etnograafidel igasugune stiimul tervet vabariiki hõlmavaks tülikaks organisatoorseks tööks. 1977. a. eksisteeris iseseisev sektor pool aastat, kuid seejärel ta likvideeriti, sest sektorijuhataja kohale ei leitud sobivat kandidaati.

Ometi oli nimetatud kohale kanditeerinud A. Viires selleks ajaks sisuliselt lõpetanud oma doktoritöö ja on praegu ainuke etnograafiadoktor terves Baltikumis.

Kiitust pälvivalt algatusvõimeline on etnograafide organiseerimisel olnud Etnograafiamuuseum, kus teadusdirektori J. Linnuse eestvedamisel on korraldatud etnograafide sügiskoole (seni kaks) ja nn. teadusepäevi (seni 11), kus igal kevadel leiavad aset teaduslikud konverentsid, mis sisuliselt on juba ammu muutunud üleliidulise tasemega üritusteks. Kuid muuseumi võimalused on piiratud (ta kuulub ju kultuuriharidustöö süsteemi!) sest muuseumitööl on oma spetsiifika, pealegi kannatab ta kvalifitseeritud kaadri nappuse ja voolavuse all.

Üheks etnograafile tööd segavaks teguriks võiks nimetada veel mingeid üldise konjunktuuri mõjusid. Mis peab näiteks mõtlema kutseline etnograaf, kui kirjastused aegajalt keelduvad vastu võtmast üksköik missugust etnograafilist käsikirja? Paar aastat tagasi oli nii, selgituseks öeldi vahel häbelikult, et nüüd „pole õige aeg". Miks pole õige aeg? Nüüd olevat olukord taas soodsam. Miks? Kummaline.

Kes siis veel kui mitte ühiskonnateadlane-etnograaf peab teadma, miks tema töötulemused osutuvad aeg-ajalt „tarbetuks".

Publitseerimisküsimus on üldse väga valus. Kui suuremaid uurimusi pikapeale veel õnnestubki (nimelt õnnestub!) trükki suruda, siis lühiuurimuste avaldamisega on lugu üsna täbar. On ju ometi selge, et teaduslikku tööd ei saa planeerida, lootes juhuslikele avaldamisvõimalustele. Regulaarselt ilmub (ja on NSV Liidus ainulaadne) vaid Etnograafiamuuseumi aastaraamat. Kuid sellegi mahtu on viimastel aastatel tunduvalt kärbitud ja iga köite valmimiskiirus (kirjastuses) on vähemalt kolm aastat.

Omaette võiks rääkida ENSV Riiklikust Etnograafiamuuseumist. Üldtunnustatud arvamus on, et muuseum kuulub NSV Liidu parimate selletaoliste asutuste hulka. Kuid samal ajal ei saa suure autoriteediga ja teadusliku ning kultuurilise tähtsusega muuseum täita oma üht olulisemat funktsiooni, sest tal puudub ekspositsioonipind.

Fondidesse kogutud tohutud kultuurivarad on rahvale kättesaamatud.

Eesti etnograafid tunnetavad väga hästi, et uurimisobjekt — rahvas ja tema kultuur — on pidevas muutumises ja vastavalt sellele peavad ka nemad muutma oma uuringute suunitlust ning iseloomu. Keegi ei kahtlegi, et uurimisobjektiks peab olema ka tänapäeva inimene. Kuid ideaaliks peaks olema, et meil oleks nii traditsioonilise etnograafia viljelejaid kui ka nüüdisaja rahvakultuuri ja etniliste suhtete uurijaid. Juba inimeste loomulik huvi etnilise kultuuripärandi vastu ja ka nende puhtpraktiline vajadus selle tundmise järele eeldab, et teatav hulk etnograafe peab tegelema läinud aegade kultuuripärandi uurimiste ja publitseerimisega.

Narr küll, kuid Eestis, kus tuhanded inimesed hangivad endile ja kannavad näiteks laulupidudel rahvariideid, pole praegu rahvariideid uurivat etnograafi!

Tööjõu nappuse ja sageli ka ebaotstarbeka rakendamise tõttu on eesti etnograafias uurimata paljud olulised lõigud. Tööpõld on igatahes ääretult lai".

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonsaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8—2. Esmasp. suletud.

MÜÜA ROYAL BEACH'is

ilus TALVEKINDEL elumaja, — õliküttega, — aluminiumkattega seinad, — suur elutuba kaminaga. — Kaks magamistuba, — köök, — vannituba, esikud ja garaash. Kahe krundi suurus 116'x 130'. Teise krundi peal SAUN toaga ja garaash. Hind soodne, kokkuleppel. ● Helistada tel. (716) 856-1688 või tel. (705) 437-2022 õhtul kl. 7 — kl. 10-ni.

Saabunud uus saadetis

SÜGISKINGI Itaaliast

Osa lattu seisma jäänud kingi väljamüügil $40.—

FINN FASHION SHOES Ltd.

773 Mt. Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4

Tel. 487-4085

GARDENIA

FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks. Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika. Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Remenyi house of music

TORONTO PARIMAD MUUSIKALISTE INSTRUMENTIDE SPETSIALISTID.

PEENEMAD JA PARIMAD KLAVERID JA TIIBKLAVERID.

210—230 Bloor St. W. Toronto, Ont. M5S 1T8 961-3111

TEIE koolimineva noore õppetöö on edukam ja huvitavam, kasutades SAKSA KVALITEET

KIRJUTUSMASINAT

Olympia

YORK BUSINESS MACHINES

286 Eglinton Ave. West Toronto. Tel. 481-5673

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

Tel. 465-6251

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS

KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD

TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 690-5772

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

SOOVITAKSE ÄRISSE

MÜÜJANNAT

OSALISE VÕI TÄISAJAGA

TEL. 465-9905

Vanem eestlanna soovib sümpaatset

MEESTUTTAVAT

aastates 65 ja üle. Autojuhtimine soovitav. Kirjad slt. „Sügis 1980"

Sündmuste kalender

● Laupäeval, 27. septembril kell 7 õ. Eesti Maja suures saalis „Võitleja" toetusfondi sõduriõhtu.